

ARTIKEL 42.

Namens commissie IV rapporteert ds Scheele omtrent *Zendingsstudie onder de studenten*: Rapport van deputaten der generale synode van Middelburg 1933 voor de zending onder heidenen en Mohammedanen, S 1, 15. Zendingsstudie
onder studenten.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode:
op te dragen aan de te benoemen deputaten voor de zending in de eerstkomende jaren tot de volgende generale synode voor de zendingsactie onder de studenten aan de Theologische School en aan de Vrije Universiteit per jaar hoogstens f 60.— beschikbaar te stellen voor elk der onderwijsinrichtingen onder dezelfde voorwaarden als door de generale synode van 1930 zijn vastgesteld.

ARTIKEL 43.

Vervolgens rapporteert namens commissie IV ds Scheele omtrent het *Zendingsbureau*, S 1 Zendingsrapport 18. Zendingsbureau.

De conclusies: 1° aan de te benoemen deputaten op te dragen het Zendingsbureau te bestendigen; en 2° hiervoor beschikbaar te stellen een bedrag van ten hoogste f 2700.— per jaar, worden aangenomen.

ARTIKEL 44.

Voorts rapporteert namens dezelfde commissie ds Scheele over het rapport en de rekening van uitgaven der deputaten van de generale synode van Middelburg voor het examen naar artikel 4 der *Zendingsorde*, S 2. Deputaten art. 4
Zendingsorde.

Op voorstel der commissie besluit de synode, weer deputaten voor dit examen te benoemen.

ARTIKEL 45.

Ds Scheele rapporteert namens commissie IV over den *Zendings-Zendingsstudieraad*, S 1 Zendingsrapport 34.

In overeenstemming met het voorstel der commissie besluit de synode bij een daartoe strekkend verzoek den steun voor de komende jaren tot de eerstvolgende generale synode bij vernieuwing te bepalen op ten hoogste f 350.— per jaar.

ARTIKEL 46.

Ouderling Heemskerk rapporteert namens commissie IV over de *visitatie der zendingsposten*, S 1 Zendingsrapport 27. Visitatie
Zendingsposten.

De synode aanvaardt de conclusies:

1° aan de Algemeene Vergadering op Java en aan die op Soemba op te dragen een ontwerp van de door haar gewenschte wijzigingen

en aanvullingen van de vragenlijst voor de visitatie der zendingsposten op te maken en dit ontwerp voor Maart 1939 te zenden aan de deputaten der generale synode voor de zending onder heidenen en Mohammedanen; en

2° aan de te benoemen deputaten voor de zending op te dragen de bij hen ingediende ontwerpen te overzien en deze met hun gemotiveerd advies te brengen bij de eerstvolgende synode.

ARTIKEL 47.

Dr E. Verwiebe. Ouderling Middelveld rapporteert namens commissie IV over het voorstel der zendingsdeputaten inzake *finantieele hulp* aan dr E. Verwiebe, ephorus van de Rijsche zending op Sumatra, S 1 Zending-rapport 35¹¹. De bespreking van dit rapport wordt niet ten einde gebracht.

ARTIKEL 48.

Sluiting. Nadat de assessor is voorgegaan in dankzegging sluit de praeses de zitting.

Zitting van Vrijdag 28 Augustus 1936.

ARTIKEL 49.

Opening. De praeses opent de zitting; laat zingen Psalm 19 : 1 en gaat voor in gebed.

ARTIKEL 50.

Appèl-nominaal. De praeses houdt appèl-nominaal.
Ds H. Bergema neemt de plaats in van ds Pos en betuigt instemming met de belijdenisschriften.

ARTIKEL 51.

Acta. De Acta worden gelezen en vastgesteld.

ARTIKEL 52.

Dr E. Verwiebe. De bespreking van het voorstel der zendingsdeputaten *finantieelen steun* te bieden aan dr E. Verwiebe (vgl. artikel 47) wordt voortgezet. De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie: aan de te benoemen deputaten voor de zending op te dragen aan dr E. Verwiebe een gift te zenden uit de generale kas tot een bedrag van één duizend gulden.

ARTIKEL 53.

Verder rapporteert ouderling Middelveld namens dezelfde commissie inzake *de uitgave van den Macedoniër*, S 1 Zendingsrapport 35, 12. De synode besluit op voorstel der commissie: aan de te benoemen deputaten voor de zending vrijheid te verleen om, als zij het wenschelijk achten en het beslist noodzakelijk blijkt, om dit tijdschrift te doen voortbestaan, hiervoor een bijdrage te verleen uit de generale kas tot een bedrag van ten hoogste duizend gulden per jaar.

Uitgave
Macedoniër.

ARTIKEL 54.

Ouderling Commenee rapporteert namens commissie IV inzake het „*Drukfonds*”, S 1 Zendingsrapport 29. De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie:

Het „Drukfonds”.

1° de te benoemen deputaten voor de zending te machtigen rekening en verantwoording betreffende het „Drukfonds” over de jaren 1932—1935 te vragen;

2° als dezen gebleken is, dat de gelden van dit fonds zijn gebruikt volgens de oorspronkelijke bedoeling als bedrijfskapitaal, althans in hoofdzaak; en dat naar hun oordeel daarvan versterking dringend noodig is, een bijdrage uit de generale kas te verleen tot ten hoogste duizend gulden per jaar, onder voorwaarde dat jaarlijks aan de generale deputaten rekening en verantwoording worde gedaan; en

3° namens haar aan de zendende kerken te verzoeken, dat ook deze voor dit fonds een bijdrage schenken.

ARTIKEL 55.

Ds Hekman rapporteert namens commissie IV inzake het aanbod van het comité *voor de Java-Soembafilm*, de exploitatie der films onder te brengen bij het Zendingsbureau in Den Haag, S 11, S 1 Zendingsrapport 19. De synode verwerpt bij hoofdelijke stemming het voorstel der commissie: op het aanbod van het comité „Java-Soembafilm” in te gaan.

De zendingsfilms.

ARTIKEL 56.

Ds Scheele rapporteert namens commissie IV over het *Zendingsblad*, S 1 Zendingsrapport 16. Op voorstel der commissie besluit de synode:

Zendingsblad.

1° de handelingen der deputaten inzake het *Zendingsblad* goed te keuren;

2° een woord van hartelijken dank te richten tot de redactie voor al den arbeid aan het *Zendingsblad* besteed en

3° aan de te benoemen deputaten op te dragen naar artikel 21 der Zendingsorde verder te zorgen voor de uitgave van genoemd blad.

De praeses zegt den redacteur van het *Zendingsblad* met bijzonderen nadruk dank voor al den arbeid door hem daaraan besteed, en spreekt zijn blijdschap uit over al de baten die de uitgave van dit blad afwerpt voor de zendingskas.

ARTIKEL 57.

Zendingskalender. Ds Scheele rapporteert voorts namens dezelfde commissie over den *Zendingskalender*, S 1 Zendingsrapport 17.

De Synode besluit op haar voorstel:

1° de handelingen van de deputaten inzake den *Zendingskalender* goed te keuren;

2° de familie wijlen ds H. Dijkstra hartelijk dank te zeggen voor haar aanbieding van dezen kalender aan de zending en

3° aan de te benoemen deputaten op te dragen den *Zendingskalender* te blijven verzorgen op de wijze, die zij het meest geschikt zullen oordeelen.

ARTIKEL 58.

Verhooging
subsidie Magelang.

Ouderling Dijkstra (Bandoeng) rapporteert namens de vorige commissie inzake het verzoek van de kerk van Middelburg *de subsidie voor den medischen dienst te Magelang te verhoogen*, S 8, S 1 Zendingsrapport 7, 3. Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode de jaarlijksche subsidie voor den medischen dienst te Magelang op een daartoe strekkend gemotiveerd verzoek te verhoogen tot een maximum van zeven duizend gulden.

ARTIKEL 59.

Bezwaarschrift
van br K. Overzet
te Malang.

Prof. Den Hartogh rapporteert namens commissie IV over het *bezwaarschrift* van br K. Overzet tegen *de uitspraak van de classis Batavia inzake zijn verkiezing tot ouderling*, K e 30. De synode besluit op voorstel van de commissie uit te spreken dat

1° de benoeming van br Overzet door den kerkeraad van Malang na de stemming der daartoe gerechtigde manslidmaten met de strekking van artikel 22 der Kerkenordening overeenkomt;

2° br Overzet in gebreke is gebleven tegen deze strekking gronden uit Gods Woord en de belijdenisschriften onzer kerken aan te voeren;

3° br Overzet door zijn herhaalde afwijzing van de benoeming den kerkeraad heeft genoopt van zijn bevestiging in het ambt af te zien en

4° de classis Batavia terecht het bezwaar van br Overzet ongedegrond heeft verklaard.

De synode besluit van deze uitspraak mededeeling te doen aan br Overzet te Malang, de classis Batavia en den kerkeraad van Malang. [bijlage XII].

ARTIKEL 60.

Dr W. G. Harrenstein, rapporteur van de deputaten voor de geestelijke bearbeiding van *de verstrooide gereformeerden in Nederlandsch-Indië*, wordt door den praeses welkom geheeten en verzocht het Rapport van genoemde deputaten der synode voor te lezen.

Rapport der
deputaten voor de
„verstrooiden”
in N.-Indië.

Na de voorlezing van dit rapport rapporteert ouderling Laernoes namens commissie I over het gelezen rapport, N 1. Na eenige discussie over het sub 3 geadviseerde, besluit de synode:

- 1° den deputaten dank te betuigen voor hun arbeid;
- 2° hun handelingen goed te keuren en aan hen décharge te verleen;
- 3° opnieuw negen deputaten te benoemen en dezen dezelfde opdracht te verleen als door de synode van Middelburg is verstrekt, met uitzondering evenwel van het toen sub 3 bepaalde, en aan hen op te dragen voor het vervolg hun rapport te laten drukken en bezorgen aan de afgevaardigden;
- 4° uit te spreken dat de arbeid in West-Indië ook nu weer door deze deputaten moet worden gesteund;
- 5° de deputaten te machtigen uit de door hen beheerde kas de kosten hunner huishoudelijke uitgaven te bestrijden en
- 6° andermaal een dringenden oproep tot de kerken uit te doen gaan voor dezen arbeid eenmaal per jaar een volle collecte op een gewonen Zondag te houden [bijlagen XIIIa en XIIIb].

De praeses dankt de deputaten voor de verstrooiden voor al het werk door hen verricht voor de geestelijke bearbeiding onzer verstrooide broeders en zusters in Indië; in het bijzonder ontvangt de rapporteur dank voor zijn rapport.

Ds De Jong van Pematang-Siantar zegt dank namens de classis Batavia voor de waardeering in deze vergadering voor het werk onder de verstrooiden en de wijze waarop de mededeeling daarvan is ontvangen; verder dankt hij in het bijzonder de deputaten voor al den arbeid hiertoe door hen verricht.

De zitting wordt geschorst.

ARTIKEL 61.

Nadat de zitting heropend is en gezongen Psalm 25 : 2, rapporteert Zending op Soemba. ouderling Baumfalk namens commissie IV inzake de *zending op Soemba*, S 1, Zendingsrapport 1, en S 5.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode:

- 1° deputaten voor de zending onder heidenen en Mohammedanen dank te zeggen voor hun bemoeiingen inzake de Soembazending en hun handelingen en beslissingen ter uitvoering van artikel 88 der Acta generale synode 1933 goed te keuren;
- 2° eveneens goed te keuren de handelingen en besluiten van genoemde deputaten betreffende een nieuwe regeling van samenwerking inzake de zending tusschen de kerken van Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland en

3° aan de te benoemen deputaten voor de zending onder heidenen en Mohammedanen op te dragen het verzoek van de deputaten voor de zending op Soemba om steun ten behoeve van: *a.* de onderhoudskosten van de leerlingen der Opleidingsschool, *b.* de eigen schoolinspectie en *c.* den normaalleergang, in welwillende overweging te nemen en hen te machtigen, als dit naar hun oordeel noodig zal zijn en de staat der generale kas het toelaat, op daartoe strekkend gemotiveerd verzoek elk jaar hiervoor subsidie te verleen tot een gezamenlijk bedrag van ten hoogste f 4000.— 's jaars.

ARTIKEL 62.

Vraag bij welke kerk militairen enz. behooren gerekend te worden.

Prof. Nauta rapporteert namens commissie V over het *verzoek* van de particuliere synode van Overijssel een *uitspraak te doen inzake de vraag bij welke kerk militairen enz. behooren gerekend te worden*, K a 2.

Na eenige discussie aanvaardt de synode de eerste en de bij hoofdelijke stemming gewijzigde tweede conclusie en besluit:

1° dat aan de deputaten ter behartiging der geestelijke belangen onzer militairen zal worden opgedragen een voor alle garnizoenskerken uniforme regeling te ontwerpen inzake het kerkelijk domicilie van de leden der kerken, die buiten hun burgerlijke woonplaats in militairen dienst zijn en

2° de kerken nogmaals te wijzen op den regel, dat ieder dient te behooren tot die kerk binnen welker ressort hij zijn burgerlijk domicilie heeft.

ARTIKEL 63.

Evangelisatie-arbeid in Noord-Brabant en Limburg.

Ouderling Weerstra rapporteert namens commissie V inzake de *steunaanvraag* van Noord-Brabant en Limburg *voor den evangelisatie-arbeid*, I 4. De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie:

1° aan het verzoek van de particuliere synode van Noord-Brabant en Limburg te voldoen en aan het moderamen op te dragen namens haar een dringende aanbeveling te geven aan de kerken dezer provinciën bij haar aanvraag om eene collecte en

2° uit te spreken dat het gewenscht is dusdanige aanvragen om steun steeds vergezeld te doen gaan van eenige voor de kerken noodzakelijke toelichting.

ARTIKEL 64.

Herdenking Afscheiding.

Ouderling Bosma rapporteert namens commissie I inzake de *missive* van den kerkeraad van Ulrum *in verband met de herdenking van de Afscheiding*, alsmede over het *Rapport van het comité tot deze herdenking*, H 1 en 2.

De synode besluit op voorstel van de commissie inzake de missive

van Ulrum's kerkeraad dezen te antwoorden, dat de synode met belangstelling van zijn schrijven heeft kennis genomen, doch dat de zaak daarin genoemd, niet tot haar bevoegdheid behoort, wijl het comité tot herdenking der Afscheiding van 1834 niet van harentwege werd opgericht.

Met betrekking tot het Rapport van genoemd comité wordt door de synode besloten:

1° aan het comité dank te brengen voor dit Rapport en voor al den arbeid welke het heeft verricht in het belang der herdenking van de Afscheiding in 1834 en

2° het exemplaar van het Gedenkboek: *Van 's Heeren wegen* overeenkomstig het verzoek van genoemd comité op te nemen in het archief, onder dankbetuiging voor de samenstelling en toezending.

ARTIKEL 65.

Ds Hoek rapporteert namens commissie IV inzake het *verzoek om advies betreffende den arbeid, uitgaande van de gereformeerde kerk van Veere, onder de verstrooide Nederlandsche gereformeerden in den omtrek van Londen, N 7.*

Verstrooide geref.
in den omtrek
van Londen.

De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie uit te spreken: dat zij wèl met belangstelling kennis heeft genomen van dezen arbeid der kerk van Veere, maar voorshands geen reden vindt daaromtrent advies te geven.

ARTIKEL 66.

Prof. Grosheide rapporteert namens commissie I inzake een schrijven van het „Consistoire de l'Eglise Evangélique Réformée de Pologne”, N 13.

Eglise Evangélique
Réformée de
Pologne.

De synode besluit aan ds Stephan Skierski, den briefschrijver, te antwoorden, dat de synode met groote sympathie van zijn schrijven heeft kennis genomen, doch dat het haar onmogelijk is aan zijn verzoek te voldoen.

ARTIKEL 67.

Ds Den Houting leest op verzoek van den praeses het *Rapport van de deputaten der generale synode van Middelburg voor de bevordering van de eenheid onder de gereformeerde belijders, P [bijlagen XIVa, XIVb, XIVc en XIVd].*

Rapport deputaten
eenheid.

Daarop rapporteert ds Meynen, namens commissie I over dit Rapport. De synode besluit:

- 1° deputaten dank te zeggen voor den door hen verrichten arbeid;
- 2° aan dien arbeid de goedkeuring der synode te hechten;
- 3° deputaten van deze taak te ontheffen;
- 4° voldoende aan het verzoek der deputaten en, gezien het hooge belang der zaak, de bijlagen I, II en III: het gezonden getuigenis,

het schrijven aan de synode der Christelijke gereformeerde kerk en het antwoord van deze kerkgemeenschap in hun geheel op te nemen onder de bijlagen dezer Acta en

5° opnieuw deputaten te benoemen.

Voorts draagt de synode aan dezelfde commissie op haar te dienen van advies inzake de formuleering van de taak dezer deputaten (vgl. art. 279).

De praeses dankt de deputaten voor den arbeid in dezen door hen verricht, in het bijzonder den rapporteur voor het gelezen rapport en de commissie voor haar rapport en advies, en spreekt de droefheid der synode uit, dat al deze bemoeienissen tot geen betere resultaten hebben geleid.

ARTIKEL 68.

Grensregeling
tusschen Deventer
en Eefde-Gorssel.

Ouderling Zwaan rapporteert namens commissie I inzake de *grensregeling* tusschen de kerk van *Deventer* (Overijssel) en *Eefde-Gorssel* (Gelderland), L 4.

De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie:

1° de grensregeling tusschen de kerken van Deventer (O.) en Eefde-Gorssel (Gld.) goed te keuren naar de redactie van de particuliere synode van Overijssel (cf. agendum L 4). Evenwel onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat daarop, alvorens zij in werking treedt, alsnog de goedkeuring der particuliere synode van Gelderland worde gevraagd en verkregen en

2° van een en ander kennis te geven aan de betrokken kerken en particuliere synoden.

ARTIKEL 69.

Grensregeling
tusschen Zuidlaren
en Onnen.

Ouderling Zwaan rapporteert daarna namens dezelfde commissie inzake de *grensregeling tusschen de kerk van Zuidlaren* (Drenthe) en *die van Onnen* (Groningen), L 3.

De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie:

1° de grensregeling tusschen de kerk van Zuidlaren (Dr.) en die van Onnen (Gr.) goed te keuren naar de redactie door de particuliere synode van Drenthe voorgesteld (cf. agendum L 3). Evenwel onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat daarop, alvorens zij in werking treedt, alsnog de goedkeuring der particuliere synode van Groningen worde gevraagd en verkregen en

2° van een en ander kennis te geven aan de betrokken kerken en particuliere synoden.

ARTIKEL 70.

Finantiën.

De assessor deelt mede dat het moderamen bij voorloopige raming van de kosten dezer synode deze stelt op ongeveer twintig duizend gulden en verzoekt den afgevaardigden der particuliere synoden de volgende week, zoo mogelijk, een gedeelte daarvan te storten.

ARTIKEL 71.

De praeses deelt mede dat, zoo God wil, aanstaanden Maandag een telegram van gelukwensch zal worden gezonden namens de synode aan Hare Majesteit de Koningin op haar verjaardag. Dat verder de eerstvolgende zitting zal worden gehouden Dinsdag 1 September, 's morgens om negen uur. Daarop gaat de assessor voor in dankzegging en sluit de praeses de zitting.

Sluiting.

Zitting van Dinsdag 1 September 1936.

ARTIKEL 72.

De praeses opent de zitting, laat zingen Psalm 75 : 1 en 4 en gaat voor in gebed. Bij het appèl-nominaal blijkt, dat ds A. Pos weer aanwezig is en de afgevaardigden van de „Synode der altreformen Kirchen Deutschlands” nog niet tegenwoordig zijn.

Opening en
appèl-nominaal.

ARTIKEL 73.

In een warme toespraak tot de synode gedenkt de voorzitter de verjaring van H. M. de Koningin op den dag van gisteren.

Verjaring van
H.M. de Koningin.

Wij zijn, zoo zegt hij, trotsch op onze Landsvrouw. Nederland mag het voorrecht hebben dat de Draagster der kroon zich de belijdenis van Christus niet schaamt voor de wereld. Evenals Willem de Zwijger heeft zij met den Heer der heeren een vast verbond gemaakt. Het volk, dat leeft bij Schrift en historie, voelt zich met hechte banden aan het huis van Oranje verbonden. Wij willen aan onze Vorstin alle eer, liefde en trouw bewijzen, omdat het Gode beleeft ons door haar hand te regeeren. Maar dat valt ons te gemakkelijker, omdat de Oranjes nooit ons volk hebben geknecht, doch het in liefde hebben gediend en deze traditie van haar huis door onze Koningin wordt voortgezet. Wij stellen democratie en vrijheid boven anarchie en despotisme en weten ons veilig onder de schuts van Oranje. God heffe Zijn beschermend schild over onze Koningin en onze Prinses op. Onze bede rijst dat de Heere in deze moeilijke tijden onze Vorstin sterke tot haar gewichtvolle taak en haar regeering verder ten zegen stelle voor land en volk. Wij vatten onze wenschen voor haar samen in de smeeking:

„Schraag Gij haar zetel, sterk haar hand,
Bedauw, besproei d' Oranjeplant”.

Vervolgens deelt de praeses mede, dat aan Hare Majesteit het volgende telegram is verzonden:

Aan H. M. de Koningin, 't Loo.

Telegram.

De generale synode van de gereformeerde kerken, te Amsterdam vergaderd, geeft aan Uwe Majesteit bij de herdenking van Uw geboortedag uiting aan haar groote dankbaarheid en blijdschap, dat onze God Uwe Majesteit weer een jaar heeft gespaard; zij betuigt Uwe Majesteit haar eerbiedige liefde en trouw en bidt U toe, dat de Heere God in deze zware tijden U sterke door Zijn kracht en vertrooste door Zijn vrede; zij spreekt den hartelijken wensch uit, dat God Uwe Majesteit en Hare Hoogheid Prinses Juliana nog vele jaren spare voor ons volk, dat met de nauwste banden aan het huis van Oranje verbonden is.

SCHOUTEN, *praeses.*

Daarop worden door de synode twee coupletten van het Wilhelmus gezongen.

ARTIKEL 74.

Telegram
ds Koopmans
Beetsterzwaag.

Op voorstel van den praeses besluit de synode het volgende telegram van gelukwensch te zenden aan ds D. Koopmans te Beetsterzwaag, die meermalen lid der synode was, bij zijn benoeming tot ridder in de orde van Oranje-Nassau:

De generale synode van de gereformeerde kerken te Amsterdam vergaderd wenscht u van harte geluk met uw benoeming tot ridder in de orde van Oranje-Nassau en bidt u Gods licht in uw levensavond toe.

SCHOUTEN, *praeses.*

ARTIKEL 75.

Prof. Honig.

De praeses spreekt een woord van welkom tot prof. Honig, die voor het eerst tegenwoordig is. Prof. Honig betuigt zijn instemming met de gereformeerde belijdenisschriften.

ARTIKEL 76.

Acta.

Nadat een paar ingekomen stukken voor kennisgeving zijn aangenomen, leest dr Keizer de acta der zitting van Vrijdag 28 Augustus, die worden vastgesteld.

ARTIKEL 77.

Rapport
Theol. School.

Ds Meijster leest het *Rapport der deputaten-curatoren van de Theologische School* over den toestand der School sinds de generale synode van Middelburg 1933, C 1 [bijlage XV].

Namens commissie II rapporteert ouderling Schoep over dit Rapport.
Op voorstel der commissie besluit de synode:

1° het door broeders curatoren aangeboden verslag onder dankbetuiging aan te nemen en hun handelingen goed te keuren en

2° broeders deputaten-curatoren vriendelijk dank te zeggen voor al den arbeid gedurende de jaren 1933—1936 ten behoeve der kerken verricht.

Voorts stelt de commissie de synode voor:

betreffende den naam der Theologische School:

1° in beginsel te besluiten tot een verandering van den naam der Theologische School in „de Theologische Hoogeschool van de gereformeerde kerken in Nederland”;

2° vast te stellen, dat deze verandering van naam niets prejudicieert ten opzichte van de kwestie van het promotierecht;

3° te besluiten aan het curatorium te verzoeken na te gaan in hoeverre het noodig is maatregelen te nemen ter voorkoming van finantieele schade voornamelijk in verband met eventueele testamentaire beschikkingen en

4° deze verandering van naam eerst te doen ingaan, nadat op de eerstvolgende generale synode een bevredigend rapport dien-aangaande door het curatorium is uitgebracht;

betreffende de finantieele aangelegenheden:

1° de bestaande regeling voor de tractementen der hoogleeraren aldus aan te vullen, dat bij benoeming van een dienstdoend predikant tot hoogleeraar voor de bepaling van zijn tractement als hoogleeraar elke vier dienstjaren als predikant zullen meetellen voor één jaar dienst als hoogleeraar en dat deze bepaling per 1 September 1936 van kracht worde voor de thans reeds dienstdoende hoogleeraren;

2° de kerken per afzonderlijk schrijven der generale synode op te wekken tot verhoogde offervaardigheid voor de Theologische School, welker finantieele toestand zulks dringend noodzakelijk maakt. Bijzonder moge daarbij de aandacht gevestigd worden op de nog steeds van kracht zijnde bepalingen voor de plaatselijke en classicale correspondenten en

3° te besluiten aan het curatorium op te dragen de wenschelijkheid en de mogelijkheid te onderzoeken om ook voor de Theologische School haar inkomsten te verzekeren door een regeling, die het omslagsysteem voor alle kerken tot grondslag heeft;

betreffende het penningmeesterschap:

1° te besluiten het curatorium te machtigen om te zien naar een bekwamen en geschikten broeder, die in staat zou zijn eventueel ds Donner als penningmeester te vervangen en

2° te besluiten in den vervolge de deputaten-curatoren afzonderlijk te dechargeeren van hun gehouden finantieel beheer en dit na overlegging van een accountantsverklaring over dit beheer gedurende de verloopen drie jaren.

Al deze voorstellen worden door de synode aangenomen.

ARTIKEL 78.

Jubileum
Opleidingsschool.

De praeses wijst er op dat de Opleidingsschool op Midden-Java haar dertigjarig jubileum viert en stelt voor een telegram van gelukwensch te zenden aan de Algemeene Vergadering op Midden-Java, welk voorstel wordt aanvaard.

Voorts herinnert hij er aan, dat heden voor veertig jaren op de synode van Middelburg het rapport werd uitgebracht, waarin de beginselen werden aangegeven, naar welke sindsdien de gereformeerde zending heeft gearbeid.

Toespraak
ds Breukelaar.

Op zijn verzoek stelt ds Breukelaar de beteekenis van beide feiten in een korte toespraak nog nader in het licht. Het aanvaarden van en het handelen naar de beginselen van het rapport van Middelburg is tot rijken zegen voor den zendingsarbeid geweest. Ook in finantieel opzicht; de opbrengst voor de zending is thans vijftienmaal zoo hoog als toen en ondanks de crisis kan het zendingswerk zijn voortgang hebben, daar achter de zending de kerken staan. En evenzoo is 30 Augustus 1906 een dag van groote beteekenis voor de zending geweest. Toen werd de Keucheniusschool gereorganiseerd tot een Opleidingsschool voor onderwijzers en voor helpers. De laatstgenoemde afdeeling is in 1911 zelfstandig geworden en heeft tot dusver 164 helpers gevormd, van wie een tiental het ambt van dienaar des Woords hebben ontvangen.

Na dit woord van ds Breukelaar wordt de zitting geschorst.

Zitting van Woensdag 2 September 1936.

ARTIKEL 79.

Opening.

De praeses opent de zitting; laat zingen Psalm 20 : 1 en gaat voor in gebed.

ARTIKEL 80.

Appèl-nominaal.

De praeses houdt appèl-nominaal.

Voor ds Kolthoff is de secundus ds L. Mensink van Nordhorn opgekomen en voor ds De Jong de secundus ds Bergema.

Ds Mensink betuigt instemming met de belijdenisschriften.

ARTIKEL 81.

Verkiezing van
dr K. Dijk
tot hoogleeraar.

De praeses deelt mede uit de comité-vergadering dat door het curatorium aan de synode is voorgedragen ter vervulling van de vacature van wijlen prof. dr T. Hoekstra het tweetal, naar alphabetische volgorde: dr G. C. Berkouwer en dr K. Dijk en dat na de

bespreking van deze voordracht is verkozen met meerderheid van stemmen dr K. Dijk. Hij bidt dr Dijk toe, dat de Heere hem in de dagen van beraad schenke het licht en de leiding des Heiligen Geestes om een Gode welbehagelijke beslissing te nemen tot welzijn der kerken, tot zegen van de Theologische School, tot eere van Gods Naam en tot bevrediging van zijn eigen hart.

ARTIKEL 82.

Ouderling Schoep rapporteert namens commissie II over: *den zesden hoogleeraar, zesden hoogleeraar en/of de instelling van een tijdelijk lectoraat*, Rapport der Theologische School C 1 en stelt namens deze commissie voor:

De generale synode, met belangstelling kennis genomen hebbende van de uitspraak der hoogleeraren aangaande de wenschelijkheid van de benoeming van een zesden hoogleeraar en eveneens van de verklaringen van de meerderheid en van de minderheid der curatoren dienaangaande, besluit:

zich over deze zaak niet uit te spreken voor en aler door curatoren volgens artikel 9 van het reglement voor de theologische opleiding aan de Theologische School een gemotiveerd voorstel ter benoeming van een zesden hoogleeraar zal zijn ingediend.

Op dit voorstel wordt door prof. Schilder een amendement ingediend, overgenomen door ouderling Scholtens, luidende na de eerste alinea:

spreekt uit, in deze aangelegenheid geen beslissing te nemen voor en aler door curatoren volgens artikel 9 van het reglement voor de theologische opleiding aan de Theologische School een gemotiveerd voorstel ter benoeming van een zesden hoogleeraar zal zijn ingediend en draagt aan het curatorium op, deze aangelegenheid bij de eerstvolgende synode aanhangig te stellen door indiening van een praeadvies ter zake.

Daar de behandeling van het voorstel en het amendement thans nog niet tot een einde kan worden gebracht, zullen deze later weer aan de orde worden gesteld (cf. artikelen 91 en 109).

ARTIKEL 83.

Prof. Greijdanus rapporteert namens commissie I inzake *Preekstoffen volgens de orde van het kerkelijk jaar*, K p.

Preekstoffen.

Op voorstel der commissie besluit de synode, overwegende, dat in een uitspraak, als door dit verzoek van haar gevraagd wordt, zekere inperking van vrijheid en gebied van tekstkeuze zou liggen

en dat zij daartoe geen roeping ziet, op dit verzoek van den raad van de gereformeerde kerk te Bergen op Zoom niet in te gaan

en dit aan dien kerkeraad te berichten.

ARTIKEL 84.

Ds J. J. Miedema. De praeses heet ds J. J. Miedema welkom, spreekt zijn blijdschap uit hem na zijn Indische reis in ons midden te zien en noodigt hem uit als adviseerend lid, inzake de zending onder de Joden, zitting te nemen.

ARTIKEL 85.

Hongaarsche
studenten.

Prof. Greijdanus rapporteert, na het *Rapport van de deputaten voor de Hongaarsche studenten* N 4 [bijlage XVIa] gelezen te hebben, namens commissie I over dit rapport [bijlage XVIb], waarna de synode op voorstel der commissie besluit:

1° de handelingen dezer deputaten en hun beheer goed te keuren en hun décharge te verleenen;

2° voor de volgende drie jaren opnieuw vijf deputaten te benoemen met dezelfde opdracht;

3° hen te machtigen, aan de kerken te vragen een halve collecte of een bijdrage, jaarlijks aan hen af te dragen en

4° hun op te dragen om in elk der cursusjaren 1936/37, 1937/38, 1938/39 zoo mogelijk vier beurzen toe te kennen.

De derde conclusie wordt voorwaardelijk aanvaard. Aan den assessor wordt opgedragen een lijst aan te leggen van de toegezegde collecten, opdat later door de synode een definitieve beslissing worde genomen omtrent de voorwaardelijk toegestane collecten.

ARTIKEL 86.

Correspondentie
met de
Hooge Overheid.

Ds Van Loon rapporteert namens commissie II over het *Rapport van de deputaten der generale synode voor de correspondentie met de Hooge Overheid*, O [bijlage XVII]. Eerst wordt door hem dit rapport voorgelezen, waarna de synode besluit:

1° het verslag, met dank aan deputaten voor hun arbeid, te aanvaarden;

2° hun handelingen goed te keuren;

3° overeenkomstig den raad der deputaten bij de uitgave van de Acta der generale synode de lijst der kerken naar de door hen verstrekte gegevens te corrigeren;

4° ditmaal ook de door deputaten naar de volgorde der nummers opgestelde lijst in de gedrukte Acta op te nemen en

5° wederom deputaten voor deze zaak te benoemen.

ARTIKEL 87.

Voorstel tot sluiting
der Theol. School.

Ds Van Loon rapporteert namens commissie II inzake *een schrijven van br A. Groenewegen, emeritus predikant, waarin deze voorstelt de Theologische School onzer kerken te sluiten*, C 4.

Op voorstel van de commissie besluit de synode aan ds A. Groenewegen te Charlois te berichten, dat zij besloten heeft op zijn verzoek niet in te gaan.

ARTIKEL 88.

Ouderling Van der Waals rapporteert namens commissie II over *het verzoek van de particuliere synode van Friesland (N.G.) inzake de benoeming van curatoren*, C 3 [bijlage XVIII]. Benoeming van
curatoren
der Theol. School.

Op voorstel van de commissie besluit de synode te verklaren:

1° dat artikel 3 van het reglement voor de theologische opleiding aan de Theologische School van de gereformeerde kerken in Nederland aldus verstaan moet worden, dat de deputaten-curatoren deputaten van de generale synode zijn;

dat hun aanwijzing geschiedt door de respectieve particuliere synoden en dat de aldus aangewezenen wettig benoemd zijn als deputaten van de generale synode, gemachtigd om in het college van curatoren samen te werken aan het verzorgen van de Theologische School van de gereformeerde kerken in Nederland en

2° van deze verklaring mededeeling te doen aan de particuliere synode van Friesland (N.G.).

ARTIKEL 89.

De praeses schorst de morgenzitting tot twee uur.

Schorsing der
zitting.

ARTIKEL 90.

De praeses heft de schorsing op en laat zingen Psalm 25 : 2.

Opheffing van de
schorsing der
zitting.

ARTIKEL 91.

Thans stelt de praeses bij vernieuwing aan de orde de benoeming van een zesden hoogleeraar (cf. artikel 82). Zesde hoogleeraar
Theol. School.

In den loop der discussies wordt door den praeses een voorstel ingediend, eveneens een door ds Meynen en een praeadvies door prof. Den Hartogh, overgenomen door ouderling Scholtens.

Op voorstel van den praeses benoemt de synode een commissie in wier handen deze voorstellen worden gesteld met de opdracht om zoo mogelijk een gemeenschappelijk voorstel te ontwerpen. Tot leden van deze commissie worden benoemd: dr Dijk, dr Van Es, dr Den Hartogh, ds Meyering, ds Meynen, dr Schilder en ds Schouten (cf. artikel 109).

ARTIKEL 92.

Ouderling Schoep rapporteert namens commissie II over een *schrĳven van dr J. J. van Manen te Zutphen betreffende het door de generale synode van Middelburg genomen besluit inzake het lectoraat*, C 6 [bijlage XIX]. Lectoraat.

Op voorstel der commissie besluit de synode aan br J. J. van Manen te berichten:

1° dat het besluit van de synode van Middelburg 1933 met betrekking tot de opheffing van het lectoraat aan de Theologische School geen principieele uitspraak beteekende, dat het classieke Grieksch en Latijn niet in de propaedeuse der theologische opleiding thuis behoort;

2° dat zij geen termen aanwezig vindt om op de gronden, door hem aangevoerd, een afwijzende houding aan te nemen tegenover een lectoraat, dat onder meer gedurende de propaedeuse het classieke Latijn en Grieksch doceert en

3° dat er derhalve voor de generale synode geen aanleiding bestaat de vraag te overwegen of curatoren en (of) hoogleeraren zich in verband met deze zaak met de betrokken instanties der Vrije Universiteit in verbinding zullen stellen.

ARTIKEL 93.

Zuiderzeewerkers. Ouderling Manni rapporteert namens commissie V over het *Rapport inzake den geestelijken arbeid onder de Zuiderzeewerkers* (in de nieuwe IJsselmeergebieden), K g.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode:

1° goed te keuren den arbeid door de deputaten verricht en hen te dechargeeren van het beheer der finantiën;

2° opnieuw vijf deputaten te benoemen voor dezen arbeid met de opdracht:

a. te waken voor de geestelijke belangen van wie werkzaam zijn bij de drooglegging der Zuiderzee, met name in den Noord-Oostpolder en daarbij zooveel mogelijk de medewerking te zoeken van de kerken, welke in de nabijheid van dien polder liggen;

b. de reeds geïnstitueerde kerken in den Wieringermeerpolder, zoo noodig, nog eenige hulp te bieden en er naar te streven dat deze kerken zoo spoedig mogelijk tot finantieele zelfstandigheid worden gebracht;

c. de institueering van de kerk te Wieringerwerf, zooveel mogelijk in overleg met de classis Alkmaar, te bevorderen;

d. aan de kerken van Wieringen en Kolhorn slechts in uiterste noodzaak steun te bieden, zoolang zij niet in den normalen kerkelijken weg voldoende zijn geholpen en

3° aan deze deputaten op te dragen elk jaar aan de kerken één collecte voor dezen arbeid te vragen, liefst te houden in de maand Januari.

ARTIKEL 94.

Arbeid onder
schippers.

Ouderling Schalekamp rapporteert namens commissie V over het voorstel van de classis Amersfoort met betrekking tot den *arbeid onder de schippers*, I 2 a; over het *verzoek van de particuliere synode van Groningen inzake huisbezoek bij schippers*, K b; en over het *verzoek van het Centraal comité voor gereformeerde evangelisatie onder schippers*, I 5.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode:

1° wat het verzoek der particuliere synode van Groningen betreft, een opwekking tot de kerken te doen uitgaan om de gezinnen der schippers, binnen haar ressort liggende, in de maand Januari ambtelijk te bezoeken en deze opwekking telken jare aan de kerken te verzenden;

2° het voorstel van de classis Amersfoort niet in behandeling te nemen, wegens het ontbreken van elke concrete gedachte over den bedoelden steun en van dit besluit mededeeling te doen aan deze classis en aan de particuliere synode van Utrecht;

3° wat betreft de missive van het Centraal comité voor evangelisatie, uitgaande van de gereformeerde kerken van de burgerlijke gemeente Rotterdam, van welk comité uitgaat de Gereformeerde evangelisatie onder schippers (G. E. O. S.) en van de vereeniging „het Anker” en het Comité voor evangelisatie van de gereformeerde kerk van Groningen,

a. groote waardeering uit te spreken over den door deze organisaties aangevangen en verrichten arbeid;

b. deputaten te benoemen met opdracht om met genoemde organisaties en eventueel met nog andere organisaties, die op het bedoelde terrein arbeiden, in overleg te treden over het in stand houden, in nadere organisatie, van dezen arbeid, waarbij deze deputaten de mogelijkheid, dit werk geheel in kerkelijke banen te leiden, onder de oogen hebben te zien;

c. onder dankzegging aan de comité's voor evangelisatie van de gereformeerde kerk van Groningen en die van Rotterdam voor haar bereids gedane toezegging verdere medewerking te verlenen, deputaten op te dragen zich met deze comité's nader te verstaan over de beste wijze waarop deze arbeid verder kan worden georganiseerd en van hun bevinding in dezen aan de volgende generale synode rapport en advies uit te brengen en

d. van dit besluit mededeeling te doen aan genoemde organisaties.

ARTIKEL 95.

Ouderling Manni rapporteert namens commissie V over een schrijven van br J. Boll c.s. te Amerongen met betrekking tot *predikants-tractementen* enz. enz., T 3.

Predikants-
tractementen.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode: aan deze broeders te berichten, dat zij op hun bezwaar niet kan ingaan en dat zij, indien zij dergelijke zonden meenen te kunnen aanwijzen, zich dan hebben te wenden tot de betrokken personen (resp. kerkeraden).

ARTIKEL 96.

Prof. Aalders rapporteert namens commissie II over een bezwaarschrift van zr R. Wijmenga-Hoekstra inzake de *grensregeling* tusschen de kerken van Rinsumageest en Wanswerd c.a., L 13.

Zr R. Wijmenga-
Hoekstra.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode deze zuster te berichten:

1° dat zij geen *recht* op grenswijziging kan doen gelden en dat daarom haar beroep op de meerdere vergaderingen slechts noodeloze moeite heeft veroorzaakt en

2° dat haar geraden wordt aan het advies der particuliere synode van Friesland (N.G.) gevolg te geven en met haar kerkeraad in overleg te treden, ten einde van dezen de toestemming te verkrijgen om in den regel den dienst des Woords te Wanswerd te mogen bijwonen.

ARTIKEL 97.

Losgemaakte predikanten.

Prof. Kuyper rapporteert namens commissie III over het Rapport van de deputaten der generale synode van Middelburg *inzake het onderzoek naar de positie van losgemaakte predikanten*, R 4 [bijlage XX]. Vooraf leest prof. Kuyper het rapport van genoemde deputaten voor.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode: kennis genomen hebbende van de missive der classis 's Gravenhage gericht aan de synode van Middelburg (1933), waarin eenige vragen omtrent de positie van losgemaakte dienaren des Woords worden gesteld;

gehoord het rapport van de te dezer zake door voormelde synode benoemde deputaten;

overwegende dat de in genoemde missive vervatte vragen zich niet voor een algemeene beantwoording door de synode leenen, wijl

1° het niet gewenscht is de synodale bepalingen, met name ten opzichte van dergelijke abnormale gevallen als hier worden genoemd, te vermeerderen en

2° een juiste en volledige beantwoording dier vragen voor een aanmerkelijk deel afhankelijk is van de bijzondere omstandigheden, welke zich bij elk concreet geval voordoen, en waarover alleen telkens afzonderlijk geoordeeld dient te worden;

aan het verzoek der classis 's Gravenhage niet te voldoen en haar te verwijzen naar hetgeen vorige synoden in dezen hebben bepaald.

ARTIKEL 98.

Kerken in Zuid-Amerika.

Dr Polman rapporteert namens commissie I over een verzoek van de particuliere synode van Zuid-Holland (Z.G.) *inzake de samenvoeging van de kerken in Zuid-Amerika met die van Noord-Amerika*, N 10 [bijlage XXI].

Overeenkomstig het voorstel van de commissie besluit de synode:

1° uit te spreken, dat het onopzettelijk passeeren van de classis Rotterdam en haar deputaten ook door de synode betreurd wordt;

2° te constateeren, dat de gevoerde correspondentie tot geen

resultaat geleid heeft, omdat noch in Noord-Amerika noch in Zuid-Amerika deze combinatie begeerd wordt;

3° alsnog in te gaan op de vraag der deputaten van de classis Rotterdam inzake de eventueele emeriteering van ds Sonneveldt (vgl. Acta der synode van Middelburg, bijlage XXXI, II A) en hun te adviseeren zich, daar de kerk van Buenos Aires in dezen volkomen hulpbehoevend is, met de generale deputaten ad artikel XIII K.O. te verstaan om een nadere regeling te willen treffen en

4° de particuliere synode van Zuid-Holland (Z.G.) dank te zeggen voor de vervulling van de haar gegeven opdracht.

ARTIKEL 99.

Dr Polman rapporteert namens dezelfde commissie inzake een schrijven van „Die gereformeerde kerk van Suid Afrika” in verband met *de geloofsvervolging in Rusland*, N 11. Geloofsvervolging
in Rusland.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode:

1° aan de synode van „Die gereformeerde kerk van Suid Afrika” mede te deelen, dat reeds in ons midden in deze richting gewerkt wordt en

2° aan de te benoemen deputaten voor de correspondentie met buitenlandsche kerken te verzoeken haar hieromtrent eenige nadere inlichtingen te verstrekken.

ARTIKEL 100.

De praeses deelt mede, dat van ds D. Koopmans een *schrijven* is ingekomen, waarin hij hartelijk *dankt voor den gelukwensch* van de synode en zijnerzijds der synode toebidt wijsheid van God bij al haar beraadslagingen en besluiten. Schrijven van
ds D. Koopmans.

Verder deelt de praeses mede dat het volgende *telegram*, namens de synode, is verzonden *aan den scriba der Algemeene Vergadering*, ds Van Reenen te Djokjakarta: Jubileum
Opleidingsschool.

Met u gedenkt de generale synode dankbaar wat God dertig jaren in de Opleidingsschool aan onze zending op Java gaf.

SCHOUTEN, *praeses*.

ARTIKEL 101.

Ds Hoek rapporteert namens commissie I inzake het *verzoek* van de particuliere synode van Gelderland *betreffende gereformeerde emigranten naar Zuid-Afrika*, N 9. Emigranten naar
Zuid-Afrika.

Op voorstel der commissie besluit de synode aan de te benoemen deputaten voor de correspondentie met buitenlandsche kerken op te dragen:

1° aan onze kerken hier te lande, voor zoover dit mogelijk is,

eenige mededeelingen te doen over de kerken in Zuid-Afrika met welke zij in correspondentie staan;

2° met die kerken in Zuid-Afrika over deze zaak in onderhandeling te treden en aan de volgende synode daaromtrent rapport uit te brengen en

3° in deze synodale periode, voorzoover mogelijk, aan kerken die daaraan behoefte hebben de inlichtingen, die door deze onderhandeling kunnen gegeven worden, te verstrekken.

ARTIKEL 102.

Eenzijdige
verbondsprediking.

Prof. Hepp rapporteert namens commissie I over het *bezwaarschrift* van br P. Kraan Sr te Reeuwijk inzake *eenzijdige verbondsprediking*, K e 19.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode aan br P. Kraan Sr te antwoorden:

1° dat alle eenzijdige prediking, dus ook alle eenzijdige verbondsprediking, moet worden afgekeurd;

2° dat de synode echter behoort aan te nemen, dat zulk een eenzijdige prediking in onze kerken niet voorkomt, totdat onverhoopt het tegendeel zou blijken;

3° dat br Kraan niet heeft bewezen, dat zulk een eenzijdigheid als min of meer verbreid verschijnsel of ook als uitzonderlijk geval zich voordoet en

4° dat de synode derhalve op zijn bezwaar niet kan ingaan.

ARTIKEL 103.

Nederlandsche
Zendingsraad.

Ds Pos rapporteert namens commissie IV inzake den *Nederlandschen zendingsraad*, S 1 Zendingsrapport 33.

Daar dit punt thans niet meer kan worden afgehandeld, wordt het tot de volgende openbare zitting verschoven (cf. art. 107).

ARTIKEL 104.

Voorstel inzake
lezing der acta.

Ds Meijnen dient met nog eenige leden der synode het volgende voorstel in:

De ondergeteekenden stellen voor de *acta des morgens gecyclostyleerd* aan de leden der vergadering rond te geven en aanstonds bij den aanvang van de middagvergadering de gelegenheid tot het maken van op- of aanmerkingen te geven.

Dit voorstel wordt aangenomen en aan het moderamen opgedragen een onderzoek in te stellen naar zijn praktische uitvoerbaarheid.

ARTIKEL 105.

Sluiting.

De assessor gaat voor in dankzegging, waarop de praeses de zitting sluit.

Zitting van Donderdag 3 September 1936.**ARTIKEL 106.**

De praeses opent de zitting en laat zingen Psalm 43 : 3 en 4. Opening.

ARTIKEL 107.

Voortgezet wordt de behandeling van S 1 Zendingsrapport 33, de *Nederlandsche zendingsraad*. Nederlandsche
Zendingsraad.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode:

1° goedkeuring te verleenen aan de handelingen der deputaten inzake den Nederlandschen zendingsraad;

2° de wenschelijkheid uit te spreken van de bestendiging van het thans bestaande contact tusschen de gereformeerde zending en den Nederlandschen zendingsraad en

3° de te benoemen deputaten te machtigen een evenredig deel van de kosten van den Nederlandschen zendingsraad te betalen uit de generale kas.

ARTIKEL 108.

Voor de *loopende zaken der zending* worden benoemd de deputaten ds Breukelaar en ds Pol. Loopende zaken
der zending.

ARTIKEL 109.

De commissie, benoemd om een *voorstel* te ontwerpen inzake *den zesden hoogleeraar aan de Theologische School* (cf. artikel 91), stelt het volgende voor: Zesde hoogleeraar
Theol. School.

de generale synode, met belangstelling kennis genomen hebbende van de uitspraak van de hoogleeraren der Theologische School inzake de wenschelijkheid van de benoeming van een zesden hoogleeraar en van de voorstellen van het curatorium (in zijn meerderheid) en van zijn minderheid,

niet in het bezit gesteld van een uiteenzetting van de gronden voor de bovengenoemde wenschelijkheid, zooals die ook door het curatorium (in zijn meerderheid) is uitgesproken,

draagt het curatorium op deze uiteenzetting met nadere voorstellen bij de eerstvolgende generale synode in te dienen

en overeenkomstig zijn eenparig voorstel de tijdelijke benoeming van een lector in het Latijn en in het Grieksch zoo spoedig mogelijk te doen geschieden.

De synode aanvaardt met algemeene stemmen dit voorstel.

ARTIKEL 110.

De praeses verzoekt de drie missionaire predikanten onder de *Adviseerende leden*. Joden ds Bakker, ds Kapteyn en ds Van Nes als adviseerende leden zitting te nemen voor de zaken deze zending betreffende.

ARTIKEL 111.

Zending onder
de Joden.

Ds Scheele rapporteert namens commissie IV over het *Rapport van deputaten voor de zending onder de Joden*, S 9.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode:

1° goed te keuren den arbeid door deputaten voor de zending onder de Joden verricht en hen te dechargeeren voor het beheer der finantiën;

2° voor deze zending te benoemen 5 deputaten met 3 secundi;

3° aan deze te benoemen deputaten op te dragen:

a. de contracten met de kerken van 's Gravenhage-Oost en Amsterdam te bestendigen,

b. goed te keuren het contract, aangegaan met de kerk van Rotterdam,

c. in de verdeling van het arbeidsterrein die wijziging aan te brengen, welke door de kerken van 's Gravenhage-Oost en Rotterdam wordt wenschelijk geacht (zie bladz. 3 van het rapport);

d. aan de Federatie van christelijke corporaties in Nederland tot bevordering van de toenadering tusschen Joden en Christenen te berichten, dat de gereformeerde kerken als zoodanig tot de Federatie niet kunnen toetreden en ook geen finantieele verplichtingen kunnen aanvaarden, maar geen bezwaar hebben, dat in aangelegenheden van practisch belang en beleid er eenig contact zij tusschen haar deputaten en deze Federatie;

e. den arbeid van de bestaande zendingscomité's die uitgaan van den kerkeraad te steunen en de oprichting van zulke comité's, waar dit nog mogelijk is, te bevorderen;

f. de zaak van de zending onder de Joden te bepleiten, in het bijzonder ook door het verzorgen van het *Zendingsblad*;

g. tot alle kerken het verzoek te richten éénmaal 's jaars in alle samenkomsten op den Zondag of den 1en Kerstdag een collecte te houden voor de zending onder de Joden en deze door deputaten, vanwege de classes benoemd of te benoemen, te doen innen en aan den penningmeester der deputaten van de generale synode te doen afdragen, met dien verstande, dat kerken, die zelve in eigen kring zendingsarbeid onder de Joden verrichten, na overleg met de deputaten der generale synode een bedrag van tenminste 10 % van de opbrengst dezer collecte storten in de algemeene kas;

h. de aanwezige en inkomende gelden te beheeren en

i. de vereischte uitgaven te doen.

De praeses dankt de deputaten en de missionaire dienaren onder de Joden voor hun arbeid en spreekt de hoop uit, dat ook verder deze zending door den Heere mag worden gezegend.

ARTIKEL 112.

Evangelisatie
in België.

Ds P. van Dijk leest het *Rapport over den evangelisatie-arbeid in België*, I 1 [bijlage XXIIa]; ouderling Weerstra het rapport van

ds Kruyswijk over de finantiën van dezen arbeid [bijlage XXIIb].

Vervolgens rapporteert namens commissie V ouderling Weerstra over beide rapporten. De voorstellen der commissie worden met een enkele wijziging aangenomen. De synode besluit:

1° de door de synode van Middelburg benoemde deputaten voor den evangelisatie-arbeid in België te danken voor hun arbeid en hen voor wat betreft hun finantieele beheer te dechargeeren;

2° vier deputaten voor dezen arbeid te benoemen;

3° uit te spreken, dat de arbeid der evangelisatie in België recht heeft op den voortdurenden steun van alle kerken en

4° deputaten te machtigen jaarlijks een collecte te vragen voor dit werk.

ARTIKEL 113.

Namens commissie I rapporteert ds Duursema over *het verzoek van de „Synode der altreformierten Kirchen Deutschlands” inzake de uitgave van een Duitsch gezangboek*, B IIIa en IIIb.

Duitsch
gezagboek.

De synode besluit met eenige aanvulling van het voorstel der commissie:

1° goed te keuren, dat de „Synode der altreformierten Kirchen Deutschlands” de uitgave van een psalm- en gezangboek ter hand genomen heeft en

2° in de gegeven omstandigheden de keuze en redactie der gezangen aan deze kerken over te laten.

ARTIKEL 114.

Namens commissie I rapporteert ds Duursema over *de ingekomen bezwaarschriften tegen de uitbreiding van den bundel „Eenige Gezangen”*, B II [bijlage XXIII].

Bezwaarschriften
„Eenige gezangen”.

De commissie adviseert de synode uit te spreken:

1° dat de synode het besluit der vorige generale synode inzake de „Eenige Gezangen” niet kan terugnemen, omdat geen op Gods Woord en onze belijdenis gegronde bezwaren daartegen zijn ingebracht;

2° dat de synode de bezwaarde broeders en zusters ernstig opwekt om de vrijheid der kerk in middelmatige dingen te erkennen, eigen meening te onderwerpen aan het oordeel der gezamenlijke kerken in haar synodale vergadering en met hartelijke liefde te zoeken de verstoring van de eenheid en den vrede der kerken, waar deze gevonden wordt, naar vermogen te helpen wegnemen;

3° dat de synode, niet elk dezer stukken kunnende beantwoorden, door het persverslag de inzenders dezer stukken er op wijst, dat zij desgewenscht bij hun kerkeraad inzage kunnen verkrijgen van dit rapport, zoodra de Acta der synode verschenen zullen zijn;

4° dat de synode vóór- en tegenstanders van het gebruik der gezangen ernstig vermaant de broeders en zusters wederzijds niet

te kwetsen door onnoodig harde woorden, maar veel meer elkaar in liefde te zoeken en

5° dat de synode in antwoord op vragen naar de vrijheid van het gebruik der gezangen verwijst naar het antwoord, dat zij dien-aangaande heeft gegeven aan ds Jonker te Werkendam en aan de classis Almkerk, waarin zij er ernstig aan herinnert, dat de gezangen niet anders dan met wijs overleg moeten worden gebruikt.

De conclusies worden aanvaard, uitgezonderd conclusie 3°, waarop nog nader zal worden teruggekomen (cf. artikel 119).

ARTIKEL 115.

Sluiting. De assessor gaat voor in dankzegging en de praeses sluit de zitting.

Zitting van Vrijdag 4 September 1936.

ARTIKEL 116.

Opening. De praeses opent de zitting; laat zingen Psalm 27 : 3 en gaat voor in gebed.

ARTIKEL 117.

Appèl-nominaal. De praeses houdt appèl-nominaal.

ARTIKEL 118.

Besluit inzake voorstel acta gecyclostyleerd rond te deelen.

De praeses deelt mede dat het moderamen *het besluit de acta gecyclostyleerd* aan de vergadering „rond te geven” niet uitvoerbaar acht. Hij verzoekt de scribae de acta te lezen van Dinsdag, Woensdag en Donderdag 1, 2 en 3 September. De gelezen acta worden vastgesteld.

ARTIKEL 119.

„Eenige gezangen”. De praeses stelt thans aan de orde de derde conclusie van commissie I met betrekking tot de *bezwaarschriften inzake de uitbreiding van den bundel „Eenige Gezangen”*, B II (cf. art. 114) en geeft, gehoord de discussie, haar in overweging de uitgesproken gedachte in een nieuwe redactie van deze conclusie te formuleeren. Doch reeds nu dankt de praeses de commissie en in het bijzonder den rapporteur voor het uitgebrachte rapport (cf. artikel 150).

ARTIKEL 120.

Reglement theologische opleiding.

De praeses stelt aan de orde conclusie B 2 van het rapport uitgebracht door commissie II over het *curatorenverslag*.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode, in aansluiting bij hetgeen door haar is besloten inzake de Theologische School, in het Reglement voor de theologische opleiding enz. in te voegen de woorden „en lectoren” in de artikelen 5, 7, 8, 9 en 15.

ARTIKEL 121.

Prof. Grosheide rapporteert namens commissie I over het *Rapport van de gereformeerde kerk van Brussel inzake de verzorging van de verstrooide gereformeerden in Noord-Frankrijk*, N 2 [bijlage XXIV].

Verstrooide
gereformeerden in
Noord-Frankrijk

De synode, gehoord dat rapport en de conclusies van de praeadviseerende commissie, besluit, alvorens een beslissing te nemen, ds J. Maaskant en nog een afgevaardigde uit den kerkeraad van Brussel uit te noodigen om in de commissie en in haar midden gehoord te worden, in het bijzonder over de finantieele zijde van het rapport (cf. artikel 132).

ARTIKEL 122.

Prof. Aalders leest het *Rapport van de deputaten voor de correspondentie met buitenlandsche kerken*, N 3 [bijlage XXVa]. Daarna rapporteert prof. Hepp namens commissie I over de twee ingediende rapporten van genoemde deputaten; eerst over het gedrukte en daarna over het door prof. Aalders voorgelezene [bijlage XXVb].

Buitenlandsche
kerken.

Op voorstel der commissie besluit de synode:

I. De correspondentie met buitenlandsche kerken zal geschieden naar de volgende regelen:

1° correspondentie met kerken in het buitenland zal niet worden aangegaan dan nadat door een nauwgezet en ernstig onderzoek is gebleken, dat deze kerken de gereformeerde belijdenis en kerkregeering niet slechts officieel hebben aanvaard, maar ook metterdaad handhaven;

2° waar zoodanige correspondentie eenmaal is aangegaan, dient regelmatig te worden onderzocht of de buitenlandsche kerken aan de gereformeerde belijdenis en kerkregeering trouw blijven, welk onderzoek inzonderheid aan deputaten voor de correspondentie met buitenlandsche kerken wordt opgedragen;

3° indien bij buitenlandsche kerken, met welke correspondentie wordt onderhouden, afwijkingen van de gereformeerde belijdenis en kerkregeering mochten blijken, zal niet onmiddellijk de correspondentie worden afgebroken, maar zal met getrouwheid en voorzichtigheid tegen die afwijkingen worden gewaarschuwd en zullen die kerken in de bestrijding van de dwaling krachtig worden bijgestaan;

4° met het oog op het gevaar van mogelijke dwaling bij buitenlandsche kerken dienen de bepalingen der generale synode van Groningen 1927 (artikel 161 der Acta) inzake het voorgaan van predikanten en kandidaten uit buitenlandsche kerken nauwgezet te worden

nageleefd, waarbij de classes, die volgens artikel 161 sub 1° b dier Acta een verzoek tot toestemming ontvangen, het advies zullen vragen van deputaten voor correspondentie met buitenlandsche kerken en

5° de waarschuwing tegen eventueele afwijkingen van de gereformeerde belijdenis en kerkregeering bij buitenlandsche kerken zal zóó lang worden voortgezet tot een kerk of kerkengroep zich duidelijk als niet-gereformeerd openbaart; wanneer dan alle pogingen om deze tot reformatie te brengen vergeefs zijn gebleken zal de correspondentie worden verbroken.

II. Met de „Church of Scotland” zal correspondentie worden onderhouden.

III. Aan de te benoemen deputaten wordt opgedragen:

1° in de komende periode onze kerken indien eenigszins mogelijk te doen vertegenwoordigen bij de kerken in Zuid-Afrika, in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en in Schotland, welke met de onze in correspondentie staan;

2° relaties te zoeken met buitenlandsche groepen en kerken van gereformeerde belijdenis en min of meer gereformeerde kerkregeering, inzonderheid in Hongarije;

3° zoo noodig vergaderingen van de Presbyteriaansche alliantie bij te wonen, vooral van zulke, die op het Europeesche continent saamkomen;

4° op een eventueel verzoek van de Presbyteriaansche alliantie om een afvaardiging te zenden naar onze generale synoden te antwoorden, dat onze synoden slechts afvaardigden van kerken in haar midden ontvangen;

5° belangende een eventueele oecumenische synode de e.k. generale synode van advies te dienen over de volgende punten:

a. wie zal zulk een synode saamroepen en op welke wijze;

b. welke kerken moeten worden uitgenoodigd;

c. hoe behoort de afvaardiging plaats te hebben;

na daarover overleg te hebben gepleegd met die buitenlandsche kerken die haar instemming met zulk een synode betuigden;

6° een geschrift van niet al te grooten omvang aan de buitenlandsche kerken en groepen, welke daarvoor in aanmerking komen, te zenden, waarin kort en bondig wordt aangetoond, dat de zgn. dialectische theologie in flagranten strijd is met de gereformeerde belijdenis en in alle bescheidenheid tot waakzaamheid wordt gemaand; en tevens theologen te verzoeken artikelen tegen de zgn. dialectische theologie in buitenlandsche tijdschriften te plaatsen en

7° een gespecificeerde verantwoording van hun uitgaven ter goedkeuring voor te leggen aan de e.k. generale synode en tevens een begrooting in te dienen voor de volgende 3 jaren.

IV. Wederom worden vijf deputaten benoemd, wien een crediet wordt verleend van ten hoogste f 2500.— verminderd met het saldo, dat thans nog in kas mocht zijn.

V. Het rapport van dr J. A. Nederbragt te Danzig over de zich ontwikkelende gereformeerde beweging in de Poolsche Oekraïne

wordt ter fine van advies in handen gesteld van de te benoemen deputaten, doch inmiddels wordt aan dr J. A. Nederbragt reeds oprechte dank betuigd voor de belangrijke diensten in dezen aan onze kerken bewezen.

VI. De handelingen der deputaten worden onder hartelijken dank voor hun vele werkzaamheden goedgekeurd, met dien verstande dat de verantwoording van hun finantieel beleid alsnog ter goedkeuring aan de synode en eventueel aan het moderamen van de synode zal worden voorgelegd (cf. artikel 128).

De praeses dankt de deputaten voor hun belangrijk historisch rapport en de commissie voor haar rapport en conclusies.

ARTIKEL 123.

Ingekomen is het volgende telegram van Hare Majesteit de Koningin:

Telegram van
Hare Majesteit
de Koningin.

*Generale synode
van de gereformeerde kerken in Nederland.*

Ik betuig de generale synode van de gereformeerde kerken mijn oprechten dank voor aangeboden gelukwensen.

WILHELMINA.

ARTIKEL 124.

De praeses sluit de morgenzitting.

Sluiting.

Zitting van Dinsdag 8 September 1936.

ARTIKEL 125.

De praeses opent de zitting, laat zingen Psalm 33 : 7 en gaat voor in gebed.

Opening.

ARTIKEL 126.

De praeses houdt appèl-nominaal. Ouderling Dijkstra van Bandoeng heeft bericht vandaag niet aanwezig te kunnen zijn; een secundus is er voor hem niet aangewezen. De afgevaardigden van de „Synode der altreformierten Kirchen Deutschlands” zijn nog niet tegenwoordig, doch komen later ter vergadering.

Appèl-nominaal.

ARTIKEL 127.

De acta der zitting van Vrijdag 4 September worden gelezen en vastgesteld.

Acta.

ARTIKEL 128.

Rekening corresp. Prof. Aalders dient de rekening en verantwoording in van de
buitenl. kerken. deputaten voor de correspondentie met buitenlandsche kerken (cf.
artikel 122 VI).

ARTIKEL 129.

Ingekomen stukken. Een tweetal ingekomen stukken wordt voor kennisgeving aange-
nomen.

ARTIKEL 130.

Dankbetuiging. Ingekomen is een telegram van dankbetuiging van de zendings-
arbeiders op Java voor het ontvangen telegram van gelukwensch.

ARTIKEL 131.

Leerboek voor de Dr Sietsma leest het Rapport van de deputaten der generale
catechisatiën. synode van Middelburg inzake *een nieuw leerboek voor de catechi-
satiën*, A 1 [bijlage XXVI].

Namens commissie I rapporteert ds H. de Bruyn over dit rapport
en A 2.

De synode vereenigt zich met de conclusies:

- 1° de deputaten hartelijk dank te zeggen voor hun arbeid;
- 2° geen der aangeboden ontwerpen voor een leerboek van een
aanbeveling der synode te voorzien, maar ze alle terzijde te leggen,
omdat ze niet voldoen aan de te stellen eischen;
- 3° de groote waardeering der synode te betuigen aan de inzen-
ders van de verschillende proeven voor hun in vele opzichten ver-
dienstelijk werk en den tijd en de moeite daaraan besteed en
- 4° gezien de vele teleurstellingen, thans geen nieuwe pogingen
in het werk te stellen om een leerboek voor de catechisatiën te ver-
krijgen.

ARTIKEL 132.

Brussel. De zaak-Brussel komt weer aan de orde (cf. artikel 121). De
praeses heet ds Maaskant en ouderling Smilde welkom.

Prof. Grosheide stelt namens commissie I voor [bijlage XXVII]:

- 1° aan de kerk van Brussel en in het bijzonder aan ds J. Maas-
kant den dank der synode te brengen voor den in haar opdracht
met zooveel liefde en ijver verrichten arbeid onder de verstrooiden
in Frankrijk;
- 2° uit te spreken, dat aangestuurd moet worden op het beroepen
van een predikant voor den arbeid onder de verstrooiden in Frankrijk;
- 3° drie deputaten te benoemen en hun op te dragen:
 - a. te onderzoeken, hoe op de beste wijze een predikant voor den
arbeid onder de verstrooiden in Frankrijk zou kunnen worden be-
roepen;

b. te onderzoeken, welke kosten aan het sub *a* vermelde verbonden zullen zijn;

c. aan de kerken te vragen in de eerstvolgende driejarige periode en wel vóór Juli 1937 voor den arbeid onder de verstrooiden in Frankrijk te collecteeren en

d. aan de kerk van Brussel voor den arbeid onder de verstrooiden in Frankrijk deze drie jaren, te rekenen van 1 September 1936 tot 31 Augustus 1937 en zoo verder f 2800.— per jaar uit te keeren;

4° aan de generale deputaten naar artikel XI K.O. op te dragen de kerk van Brussel te steunen voor haar arbeid in de agglomeratie Brussel en

5° over de komende periode den arbeid onder de verstrooiden in Frankrijk opnieuw op te dragen aan de kerk van Brussel.

De synode gaat in comité.

Nadat het comité is opgeheven, constateert de praeses dat de conclusies zijn aangenomen met verandering van f 2800.— in f 3000.—.

ARTIKEL 133.

Namens commissie II rapporteert ouderling Beukenkamp over de voorstellen van de classis Haarlem *inzake vacaturediensten en emeriteering*, F 4 [bijlage XXVIII]. Vacaturediensten
enz.

De synode besluit:

1° de drie voorstellen der classis Haarlem op de in het rapport aangegeven gronden af te wijzen en

2° van deze beslissing kennis te geven aan de classis Haarlem.

ARTIKEL 134.

Namens commissie V rapporteert ouderling Weerstra over de *administratie van prof. Aalders inzake steunverlening aan Canada* (Acta Middelburg 1933, artikel 40⁴). Steun Canada.

Op voorstel van de commissie besluit de synode:

1° prof. Aalders dank te zeggen voor zijn arbeid in dezen en hem décharge te verleen van het gevoerde finantieel beheer en

2° opnieuw prof. Aalders aan te wijzen voor de ontvangst en verzending der collecten en giften voor Canada.

ARTIKEL 135.

Namens commissie II rapporteert prof. Aalders over het *verzoek van de particuliere synode van Zuid-Holland (N.G.) inzake het recht van appèl*, K n [bijlage XXIX]. Recht van appèl.

De commissie stelt voor:

aan het verzoek der particuliere synode van Zuid-Holland (N.G.) om het recht van appèl te beperken niet te voldoen,

doch in gevallen waarin het recht van appèl kennelijk misbruikt wordt de schuldigen daarover ernstig te vermanen en te bestraffen.

Dr K. Dijk doet het volgende voorstel:
 de generale synode,
 gehoord het verzoek van de particuliere synode van Zuid-Holland
 (N.G.) om het recht van appèl te beperken,
 besluit een drietal deputaten te benoemen aan wie opgedragen
 wordt deze geheele zaak in studie te nemen en de volgende generale
 synode van advies te dienen.

Schorsing. Dit laatste voorstel wordt aangenomen, waarna de zitting wordt
 geschorst.

ARTIKEL 136.

Heropening. De praeses heropent de zitting en laat zingen Psalm 65 : 1.

ARTIKEL 137.

Daar bekend is geworden, dat prinses Juliana zich heeft verloofd,
 wordt besloten aan H.K.H. het volgende telegram te zenden:

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana.

Telegrammen aan
 de Kroonprinses en
 aan de Koningin.

De generale synode van de gereformeerde kerken, te Amster-
 dam vergaderd, wenscht Uwe Koninklijke Hoogheid hartelijk
 geluk met Uw verloving met Prins Bernhard von Lippe-
 Biesterfeld en bidt U toe, dat onze God deze verbintenis ten
 rijken zegen stelle voor het huis van Oranje en het volk van
 Nederland. SCHOUTEN, praeses.

en aan H.M. de Koningin:

Hare Majesteit de Koningin.

De generale synode van de gereformeerde kerken, te Amster-
 dam vergaderd, wenscht Uwe Majesteit hartelijk geluk met de
 verloving van Uw dochter, Hare Koninklijke Hoogheid Prinses
 Juliana en bidt, dat de Heere het Huis van Oranje in Zijn gunst
 blijve gedenken. SCHOUTEN, praeses.

ARTIKEL 138.

Grenskwestie
 Kantens.

Namens commissie II rapporteert ds Meyster over de *grenskwestie*
 Kantens-Onderdendam, L 5.

De synode aanvaardt het voorstel der commissie:

1° overeenkomstig het advies der deputaten te besluiten, dat zoo-
 lang de kerk van Stitswerd nog niet tot reformatie en vernieuwde
 institueering zal gekomen zijn, de grensregeling tusschen de kerken
 Onderdendam en Kantens blijve naar het besluit der particuliere
 synode van Groningen van 15 September 1932 en dus het terrein
 ten noorden van de kom van het dorp Stitswerd, vanaf de boerderij
 van H. Oudman, aan Kantens is toegewezen, met bepaling, dat ge-

noemde boerderij bij Onderdendam blijft behooren, echter met dien verstande, dat

a. de sinds 1932 daar wonende gereformeerden naar het besluit van genoemde particuliere synode desgewenscht kerkelijk bij Onderdendam mogen blijven behooren;

b. wanneer uit het ten zuiden dier grens gelegen deel van Stitswerd en van de burgerlijke gemeente Kantens daartoe dringend een gegrond verzoek wordt gedaan en de finantieele positie der kerk van Onderdendam daartegen geen overwegend bezwaar oplevert, de kerkeraden van Onderdendam en Kantens (eventueel de classes Groningen en Warffum) in onderling overleg, eventueel de particuliere synode van Groningen, bij een gemotiveerd beroep op haar vergadering, de grens verleggen ten zuiden van het dorp Stitswerd en eventueel van den Breedeweg;

2° de kerken van Kantens en Onderdendam, alsmede de classes Groningen en Warffum en de particuliere synode van Groningen met dit besluit in kennis te stellen en

3° deputaten dank te zeggen voor al hun arbeid in dezen verricht, bijzonder ds N. Duursema voor zijn breedvoerig rapport met bijlagen.

ARTIKEL 139.

Namens commissie II rapporteert prof. Aalders over de *grensregeling* tusschen de kerken van Grouw en Oldeboorn, van Grouw en Oudega en van Grouw en Nieuw-Beets, L 6.

Grensregeling
Grouw.

De synode vereenigt zich met de conclusies der commissie:

goed te keuren, dat de grens tusschen de kerken van *Grouw* en *Oldeboorn* loope: vanaf de Skeansloot, langs de Hooisloot, het Botmeer of Sorremorstermeer, de Zijlroede, het Birstummerrak, langs den noordkant van de Bokkumermeer rechtuit naar Oudeschouw en vervolgens langs de Nieuwe Wetering;

tusschen de kerken van *Grouw* en *Oudega (Sm.)*: te beginnen bij de Geeuw tegenover de Spijkerboorsloot, door de Woudlanden langs de gemeentelijke grens van Idaarderadeel en Smallingerland, tot de plaats waar deze de Kromme Ee bereikt; langs de Kromme Ee tot de Goëngahuistersloot;

en tusschen de kerken van *Grouw* en *Nieuw-Beets*: vanaf de Kromme Ee langs de Goëngahuistersloot tot in de Groote Bol en dan langs de Skeansloot;

zulks alles onder voorbehoud, dat ook de particuliere synode van Friesland (Z.G.) alsnog op deze aldus geformuleerde grensregelingen goedkeuring verleene.

ARTIKEL 140.

Prof. Ridderbos rapporteert namens commissie II over de *grenskwestie* Heerenveen—Oudeschoot, L 7.

Grenskwestie
Oudeschoot.

De synode aanvaardt het voorstel der commissie:

de generale synode,

kennis genomen hebbende van het bezwaarschrift van de kerk van Heerenveen tegen de besluiten van de particuliere synode van Friesland (Z.G.) van 6 Juni 1928 en die van 11 Juni 1930 inzake de grensregeling tusschen de kerken van Heerenveen en van Oudeschoot en van het rapport van deputaten, door de synode van Middelburg in dezen benoemd,

constateerende, dat de particuliere synode van Friesland (Z.G.) terecht en in overeenstemming met hetgeen bij de vereeniging der kerken in 1892 werd overeengekomen, de beteekenis van de burgerlijke en de historisch-kerkelijke grenzen op den voorgrond heeft gesteld,

anderzijds van oordeel, dat de oude grenzen niet zonder meer als rechtsnorm kunnen gelden, daar hier, óók in overeenstemming met de bepalingen van 1892, door de classis een *nieuwe* regeling der grenzen moest worden getroffen en hierbij volgens deze zelfde bepalingen wel de burgerlijke of de historisch-kerkelijke grenzen tot *uitgangspunt* moesten worden genomen, maar toch óók rekening moest gehouden worden „met de velerlei eischen van het praktische leven”,

besluit:

1° uit te spreken, dat de classis, terugkomend op haar beslissing van 22 November 1928, thans een regeling behoort te treffen, die, meer dan de twee tot dusver getroffen regelingen, met *beide* zijden der zaak rekening houdt; waarbij de synode aan de classis in overweging geeft, de regeling over te nemen, die op de vergadering, welke onder leiding van de commissie-Minnema op 7 Juli 1927 werd gehouden, aanvankelijk door beide kerken was geaccepteerd;

2° een deputatie van twee personen te benoemen om op een vergadering van de classis Heerenveen, zoo dit gewenscht mocht worden, deze beslissing toe te lichten;

3° van deze beslissing kennis te geven aan de particuliere synode van Friesland (Z.G.), aan de classis Heerenveen, aan de kerk van Heerenveen en aan de kerk van Oudeschoot en

4° deputaten, door de generale synode van Middelburg benoemd, dank te zeggen voor hun toegewijden arbeid.

ARTIKEL 141.

Promotierecht
Theol. School.

Namens commissie II rapporteert prof. Ridderbos over het *voorstel* der particuliere synode van Drenthe inzake het *promotierecht* en een *schrijven* van br P. Gootjes Cz. te Bergen over dezelfde zaak, C 2 en 5 [bijlage XXX].

De commissie stelt voor inzake C 5, dit stuk voor kennisgeving aan te nemen, hetgeen wordt aanvaard.

En inzake C 2:

de generale synode,

kennis genomen hebbende van het voorstel van de particuliere

synode van Drenthe, „na te gaan, hoever het staat met de genoegzame eenparigheid” ten opzichte van het vraagstuk van het promotierecht der Theologische School,

besluit aan deputaten-curatoren dezer School op te dragen:

te onderzoeken, of er inzake dit vraagstuk door onderling overleg een regeling of schikking zou kunnen worden gevonden, waarin met de tegenover elkander staande opvattingen zoodanig rekening wordt gehouden, dat men op goede gronden zou mogen verwachten, dat ze met genoegzame eenparigheid zou kunnen worden aanvaard en daarvan aan de eerstvolgende generale synode rapport uit te brengen.

Dit voorstel wordt met algemeene stemmen aangenomen.

ARTIKEL 142.

Ds Meijster rapporteert namens commissie II over het Rapport van de deputaten voor *de oefening van het verband tusschen de gereformeerde kerken in Nederland en de theologische faculteit der Vrije Universiteit*, D [bijlage XXXI], na eerst voorlezing van dit rapport te hebben gedaan.

Verband theol. fac.
V. U.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode:
1° broeders deputaten dank te zeggen voor hun trouwen en serieuzen arbeid, bijzonder ds K. Fernhout, die met het oog op zijn leeftijd voor herbenoeming niet meer in aanmerking wenscht te komen;

2° de handelingen der deputaten goed te keuren en hun décharge te verlenen, ook wat betreft hun finantieel beheer en

3° hun verzoek om den nieuw te benoemen deputaten een crediet te openen, niet lager dan hetgeen de vorige synode toestond, gehoord de redenen, in te willigen.

ARTIKEL 143.

Ouderling Laernoës rapporteert namens commissie I over het Rapport van de kerk van 's Gravenhage-West inzake *de geestelijke verzorging van de gereformeerden op Curaçao*, N 5 [bijlage XXXII].

Curaçao.

De synode aanvaardt de conclusies der commissie:

1° aan de kerk van Den Haag-West dank te betuigen voor haar arbeid en

2° aan deze kerk wederom de behartiging van de geestelijke verzorging van de gereformeerden op Curaçao op te dragen in overleg met de deputaten voor de verzorging van de geestelijke belangen onzer militairen.

ARTIKEL 144.

Ds Lankamp rapporteert namens commissie V over een van het Nederlandsch Bijbelgenootschap ontvangen *nieuwe vertaling van het Evangelie van Johannes en den Eersten Brief aan de Corinthiërs*.

Nederlandsch
Bijbelgenootschap.

Op voorstel der commissie besluit de synode:

de proeve van vertaling van de beide genoemde bijbelboeken, door het hoofdbestuur van het Nederlandsch Bijbelgenootschap aangeboden, onder hartelijken dank voor kennisgeving aan te nemen en zulks aan dit hoofdbestuur te berichten.

ARTIKEL 145.

Ds K. van Dijk
te Wonosobo.

Dr Kaajan rapporteert namens commissie III over het besluit en het rapport der zendingssynode van Friesland inzake *de vestiging van ds K. van Dijk te Wonosobo*, S 4 a.

De behandeling wordt niet ten einde gebracht (cf. art. 149).

ARTIKEL 146.

Sluiting.

De assessor gaat voor in dankzegging en de praeses sluit de zitting.

Zitting van Woensdagmiddag 9 September 1936.

ARTIKEL 147.

Opening.

De praeses opent de zitting en laat zingen Psalm 84 : 6.

ARTIKEL 148.

Acta.

De acta worden gelezen en vastgesteld.

ARTIKEL 149.

Ds K. van Dijk
te Wonosobo.

Dr Kaajan leest de gewijzigde conclusie voor, namens commissie III, inzake S 4 a (cf. artikel 145) [bijlage XXXIII].

Op voorstel der commissie besluit de synode:

1° de clause in art. 214, 4° in de Acta van de generale synode van Middelburg 1933, aldus luidende: „Ernstige bevreemding en leedwezen uit te spreken dat, terwijl in het rapport namens de Algemeene Vergadering in 1930 ingediend, de bearbeiding van Wonosobo door inlandsche helpers voldoende werd geacht, zeer kort na de synode uit Indië werd aangedrongen op de vestiging van een missionairen dienaar des Woords te Wonosobo, en dat ds K. van Dijk reeds naar Wonosobo is gegaan eer nog in Holland een beslissing was genomen”, *terug te nemen*, opdat inzonderheid ds K. van Dijk worde gezuiverd van den blaam als zou deze naar Wonosobo zijn gegaan, eer nog in Holland te dezer zake een beslissing was genomen;

2° haar leedwezen uit te spreken dat ds K. van Dijk te Wonosobo *onverhoord* en uit verklaarbaar misverstand, niettemin ten onrechte is veroordeeld en hem persoonlijk van het bovengenoemde besluit van de synode van Middelburg (1933) geen behoorlijke mededeeling is verstrekt en

30 de zendingssynode van de Friesche kerken, de te benoemen generale deputaten voor de zending en ds K. van Dijk te Wonosobo van deze beslissing in kennis te stellen.

ARTIKEL 150.

De praeses deelt mede, dat hedenmorgen in de comité-vergadering „Eenige gezangen.” is besloten op voorstel van commissie I in de conclusies inzake de bezwaarschriften tegen de uitbreiding van den bundel „Eenige Gezangen” (artikel 69 Kerkorde) B 2, de derde conclusie aldus te lezen: „dat de synode dit rapport toezenden zal aan alle onder-teekenaars van de stukken, die over deze zaak bij haar inkwamen” (cf. artikel 114).

ARTIKEL 151.

Prof. Hepp rapporteert namens commissie I over *het verzoek van de classis Bolsward inzake Polemiëk*, K o 1 [bijlage XXXIV] en stelt de conclusie van de meerderheid voor. Daarop leest prof. Greijdanus het rapport van een minderheid en stelt namens haar voor: niet nader op dit verzoek van de classis Bolsward in te gaan en dit aan deze classis te berichten. Het voorstel der minderheid wordt bij hoofdelijke stemming verworpen.

Polemiëk.

Hierop wordt een advies van prof. Greijdanus, overgenomen door ouderling Scholtens, als voorstel ingediend. Het luidt:

„De synode overwegende, dat ook door de pers in toon en inhoud van wat geschreven wordt alles vermeden moet worden, wat onnoodig onrust in de gemeente kan veroorzaken of pijn aan geloovigen aandoen;

besluit, er bij hen, die meenen polemiëk te moeten voeren of anderszins de gemeente door de pers voor te lichten, in den naam van Hem, Die ons kocht met Zijn bloed, op aan te dringen, dat zij in hun schrijven steeds toonen te betrachten den eisch des Heeren, om de waarheid en den vrede lief te hebben, Zach. 8 : 19, vgl. vs 16 en niet anders te schrijven dan na biddend onderzoek en grondige studie”.

De praeses brengt het gewijzigde voorstel van de meerderheid der commissie in stemming. Bij hoofdelijke stemming besluit de synode overeenkomstig dit voorstel:

er bij hen, die meenen polemiëk jegens medebroederen te moeten voeren of anderszins de gemeente in de pers voor te lichten, in den naam van Hem, die ons zoo uitnemend heeft liefgehad en zich tot den dood heeft vernederd, op aan te dringen, dat zij in hun schrijven zoozeer de broederlijke liefde laten uitschijnen, dat niemand daaraan met reden kan twifelen; in al hun perswerk blijken zullen geven van biddend onderzoek en grondige studie, met name ook van het verleden en de waarheid boven alles dienende, in alles de geboden bescheidenheid, teederheid, voorzichtigheid en zelfbeheersching zullen betrachten.

Hiermede is het voorstel Scholtens vervallen.

Schrijven
inzake polemiek.

Prof. Hepp rapporteert verder namens dezelfde commissie over een *schrijven* van br J. M. van Meetelen te Uithoorn, K o 2.

Op voorstel van de commissie besluit de synode aan br Van Meetelen te berichten, dat zij van zijn schrijven heeft kennis genomen en hem te wijzen op haar uitspraak inzake het verzoek van de classis Bolsward.

ARTIKEL 152.

Voorsteldr Polman-
Van der Vegt.

Voorts rapporteert prof. Hepp namens de vorige commissie over het *voorstel* van de leden der synode *dr Polman en ds Van der Vegt* K o 3:

„Aangezien mede door den inhoud van sommige polemieken en andere artikelen in onze kerkelijke pers van de laatste jaren onrust is gewekt en de vrees is uitgesproken, dat op bepaalde punten de gereformeerde belijdenis hetzij wordt losgelaten, hetzij wordt verzwakt, hetzij disputabel gesteld wordt,

achten ondergeteekenden den toestand ernstig genoeg om deze synode voor te stellen:

1° dat zij inzake deze geschillen, met name over de algemeene genade, de pluriformiteit der kerk, de twee naturen van Christus, verhouding van de kerk tot den staat, het genadeverbond (zelf-onderzoek), erkenning van den heiligen Doop, welke niet in onze kerken is bediend, de onsterfelijkheid der ziel, tot een duidelijke uitspraak zoeke te komen;

2° dat zij daartoe een commissie (of eventueel commissies) be-noeme, die haar met redenen aan de Schrift en onze belijdenis ont-leend in deze aangelegen vraagstukken adviseere(n) en

3° dat zij aan deze commissie('s) opdrage, op de volgende gene-rale synode te rapporteeren en dat dit rapport (of deze rapporten) op zijn minst een half jaar tevoren ter kennis van de kerken gebracht worde(n)”.

Daar de behandeling van dit punt in deze zitting niet ten einde kan worden gebracht, wordt zij verschoven tot de volgende openbare vergadering (cf. artikelen 163, 165, 170 en 212).

ARTIKEL 153.

Student uit
Gereformeerd
Oekraïne.

Ds Hoek rapporteert namens commissie I over een missive van *het Comité voor gereformeerd Oekraïne*, N 6 a.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de synode het mandaat van de te benoemen deputaten voor steunverleening aan Hongaarsche studenten in dien zin uit te breiden, dat ook hulp aan een student uit de Oekraïne mogelijk wordt.

ARTIKEL 154.

Comité gerefor-
meerd Oekraïne.

Verder rapporteert ds Hoek namens de vorige commissie over een *schrijven van het Comité voor gereformeerd Oekraïne*, N 6 b.

De synode besluit haar groote waardeering uit te spreken voor den arbeid van genoemd comité en te voldoen aan het verzoek om den gevraagden moreelen steun, door haar te benoemen deputaten voor de correspondentie met buitenlandsche kerken te machtigen in dezen te doen wat naar hun inzicht gedaan kan worden.

ARTIKEL 155.

Nog rapporteert ds Hoek namens dezelfde commissie over een *schrijven van zr J. M. Runckel te Ermelo*, N 12. Schrijven inzake Oekraïne.

De synode, waardeerende den warmen toon en de goede bedoeling van dit schrijven, besluit uit te spreken, dat zij dezen weg om candidaten te doen arbeiden onder de Oekraïners niet mogelijk acht, om onderscheidene redenen, vooral omdat de Oekraïners daarvoor geen fonds beschikbaar hebben en ook in onze kerken daarvoor geen gelden disponibel zijn.

ARTIKEL 156.

Eindelijk rapporteert ds Hoek nog namens commissie I over *het verzoek van de Gereformeerde emigratie-vereeniging*, N 14. Gereformeerde emigratie-vereen.

De synode spreekt uit, dat zij voor den arbeid dezer vereeniging groote waardeering heeft, maar aan haar verzoek om een deputaat voor deze zaak te benoemen en haar finantieelen steun te bieden, niet kan voldoen, daar dit niet tot haar competentie behoort.

ARTIKEL 157.

Ds Duursema rapporteert namens commissie I over een *schrijven van br P. Loeve Jr te Kralingen*, K e 5. Klachten van br P. Loeve Jr.

De synode besluit dezen broeder te antwoorden, dat de synode wel aan de door hem genoemde ernstige zaken volle aandacht schenkt, maar op zijn verzoeken niet kan ingaan, omdat hierin alle gronden voor zijn klachten ontbreken.

ARTIKEL 158.

De assessor gaat voor in dankgebed. De praeses sluit de zitting. Sluiting.

Zitting van Donderdag 10 September 1936.

ARTIKEL 159.

De praeses opent de zitting, laat zingen Psalm 87 : 1 en 2 en gaat voor in gebed. Opening.

ARTIKEL 160.

Appèl-nominaal. De praeses houdt appèl-nominaal.

ARTIKEL 161.

Acta. De acta der zitting van Woensdag 9 September worden gelezen en vastgesteld.

ARTIKEL 162.

Telegram Appingedam. De praeses doet voorlezing van een telegram van de classis Appingedam:

De gereformeerde kerken classis Appingedam gedenken in haar samenkomsten op haar 21sten evangelisatie- en zendingsdag uw hoogst gewichtigen arbeid en bidden u 's Heeren rijken zegen toe ook ten dienste van evangelisatie en zending.

LAMMERTSMA, *voorzitter*.

ARTIKEL 163.

Voorstel Polman-Van der Vegt. De praeses stelt aan de orde het voorstel Polman-Van der Vegt (cf. art. 152) en de ter zake door de meerderheid en de minderheid van commissie I voorgestelde conclusies. De bespreking dezer voorstellen wordt te half één geschorst.

ARTIKEL 164.

Heropening. De praeses heropent de zitting en laat zingen Psalm 119 : 8.

ARTIKEL 165.

Voortzetting bespreking voorstel Polman-Van der Vegt. De bespreking wordt voortgezet. Nadat een ander voorstel is ingediend, ondertekend door dr Polman, ds Van der Vegt, dr Dijk, dr Van Es, ds Den Houting, ds Meynen, prof. Ridderbos en prof Schilder, wordt besloten dat commissie I dit voorstel nader zal bezien en trachten zal met de ondertekenaars tot een gemeenschappelijk voorstel te komen (cf. artikel 170).

ARTIKEL 166.

Kerkinstituering Doezum. Ouderling Van den Heuvel rapporteert namens commissie II over de kwestie omtrent *kerkinstituering te Doezum*, K h 1 en 2.

Overeenkomstig het voorstel der commissie neemt de synode het volgende besluit:

de generale synode,

kennis genomen hebbende van het appèl van een aantal broeders inzake kerkinstituering te Doezum en van de bijbehorende stukken

en eveneens van de door den kerkeraad van Kornhorn te dezer zake gezonden missives,

besluit drie deputaten aan te wijzen met opdracht, met bekwamen spoed deze zaak nader te onderzoeken en zoo mogelijk tot oplossing te brengen, door samenspreking met de broeders te Doezum en den kerkeraad van Kornhorn en zoo noodig met den kerkeraad van Grootegast en dien van Gerkesklooster-Stroobos en met de classis Grootegast en

aan de eerstvolgende generale synode rapport uit te brengen en haar zoover noodig van advies te dienen.

Hierna gaat de synode in comité.

Zitting van Vrijdag 11 September 1936.

ARTIKEL 167.

De praeses opent de zitting; laat zingen Psalm 86 : 5 en 6 en gaat voor in gebed. Opening.

ARTIKEL 168.

De praeses houdt appèl-nominaal. Appèl-nominaal.

ARTIKEL 169.

De acta worden gelezen en vastgesteld. Acta.

ARTIKEL 170.

De praeses herinnert, dat de behandeling van het voorstel Polman-Van der Vegt gisteren niet tot een einde is gebracht; dat commissie I aan den avond van gisteren heeft vergaderd met de onderteekenaars van het nieuwe voorstel (cf. art. 165), om zoo mogelijk te komen tot een gemeenschappelijke conclusie; dat de algemeene beschouwingen wèl verhelderend hebben gewerkt, maar dat de adviseerende commissie nog geen gemeenschappelijk voorstel heeft geformuleerd en daarom, zoo God wil, in haar eerstvolgende vergadering, t. w. op Maandag 21 September, haar samenspreking zal voortzetten, om zoo mogelijk te komen tot een gemeenschappelijk voorstel (cf. artikel 212). Voorstel dr Polman-
Van der Vegt.

ARTIKEL 171.

De praeses deelt mede, dat gistermiddag in comité is besloten de synode te verdagen tot Dinsdag 22 September, des morgens om negen uur, aangezien in verband met de opening der Staten-Generaal op 15 September en de overdracht van het rectoraat aan de Vrije Universiteit op den daarop volgende dag meerdere leden der synode verhinderd zouden zijn de zittingen bij te wonen. Verdaging van
de synode.

ARTIKEL 172.

Dr K. Dijk heeft
de benoeming
aanvaard.

Verder deelt de praeses mede, dat dr K. Dijk in dezelfde comité-vergadering heeft medegedeeld *de benoeming tot hoogleeraar te hebben aanvaard*, onder voorwaarde dat hem zou worden toegestaan eenige wisseling van vakken. De synode heeft de ruiling van de geschiedenis der filosofie met de symboliek tusschen dr Dijk en prof. Schilder goedgekeurd, terwijl de definitieve regeling der vakken door een later te nemen curatoren-besluit zal worden vastgesteld.

Na deze mededeeling spreekt de praeses zijn blijdschap uit, dat dr Dijk vrijmoedigheid heeft verkregen deze benoeming te aanvaarden. Deze aanvaarding is voor de kerken eenerzijds verlies, daar dr Dijk niet weer achter de tafel van het moderamen een plaats zal kunnen innemen, doch anderzijds zal dit toch winste beteekenen, daar, zoo God hem zal sparen, zijn plaats zal zijn aan de ronde tafel der professoren. Daar moge de Heere hem de genade schenken de komende synoden nog vele jaren met zijn adviezen te dienen.

God schenke hem kracht en genade Den Haag gemakkelijk te kunnen verlaten. Het zal veel in hebben om van een gemeente, die hij twintig jaren heeft gediend, te scheiden, van welker liefde hij overtuigd mag wezen; daartoe schenke de Heere hem kracht en Hij geve hem de genade te woekeren met zijn gaven en krachten tot de eere van 's Heeren Naam. Het zijn van dr Dijk te Kampen kome der Theologische School ten goede, gelijk wij ook vertrouwen.

ARTIKEL 173.

Geneeskundige
verklaring bij
emeriteering.

Ouderling Schoep rapporteert namens commissie II over het *verzoek van de particuliere synode van Gelderland inzake geneeskundige verklaringen bij emeriteering wegens ziekte*, F 5.

Na eenige discussie besluit de synode bij meerderheid van stemmen, overeenkomstig het voorstel van Gelderland:

te bepalen dat bij emeriteering ter oorzake van ziekte de onbekwaamheid tot de uitoefening van den dienst zal moeten blijken uit een verklaring van *twee* bevoegde deskundigen, van wie één is aan te wijzen door den belanghebbenden predikant en één door den betrokken kerkeraad, terwijl bij geschil een *derde* kan worden aangewezen door de betrokken classis.

ARTIKEL 174.

Rapport
moderamen
Middelburg.

Ouderling Rozeboom rapporteert namens commissie III over het *Rapport van het moderamen der generale synode van Middelburg*, R 1 [bijlage XXV].

Nadat genoemd rapport is voorgelezen besluit de synode overeenkomstig het voorstel der commissie:

1° de handelingen van het moderamen goed te keuren;

2° het moderamen van deze synode te machtigen met de kerk van Den Haag-West een contract aan te gaan waarbij:

a. de archief-kluis van deze kerk gehuurd wordt voor een bedrag van f 1.— per jaar en

b. bepaald wordt, dat, indien van de zijde van de kerk van Den Haag-West deze verbintenis met de generale synode op welke wijze dan ook verbroken wordt, deze kerk zich verplicht aan de gereformeerde kerken te betalen een som van f 700.— voor het blijvende bezit van de kluis, met dien verstande, dat de inhoud onverwijld aan de kerken wordt afgestaan en

3° het moderamen van deze synode te machtigen over het op te maken contract overleg te plegen met mr G. H. A. Grosheide te Amsterdam en daarbij desverlangd diens advies te volgen, mits vol-
daan worde aan het principe, in het sub 2° genoemde belichaamd.

ARTIKEL 175.

Namens dezelfde commissie rapporteert ouderling Rozeboom over het *Rapport van den assessor der generale synode van Middelburg*, R 2.

Rapport van den
assessor van
Middelburg.

De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie den genoemden assessor dank te betuigen voor zijn uitnemend beheer en hem te dechargeeren.

ARTIKEL 176.

Nog rapporteert ouderling Rozeboom namens de vorige commissie over het *Rapport van de classis 's Gravenhage*, aangewezen voor het *uitschrijven van een bededag*, R 3.

Bededag.

De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie: de classis 's Gravenhage dank te zeggen voor wat ze in dezen gedaan heeft en deze classis wederom voor 't uitschrijven van een bededag aan te wijzen, wanneer zij oordeelt dat de omstandigheden daartoe aanleiding geven.

ARTIKEL 177.

Ds Meyster rapporteert namens commissie II over het *verzoek van de „Synode der altreformierten Kirchen Deutschlands”* inzake het spreken van een stichtelijk woord door de *duitsche theologische studenten* dezer kerk, K 1.

Spreken van een
„stichtelijk woord”.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode aan het verzoek van de synode dezer kerken te voldoen, met het oog op de buitengewone omstandigheden waarin zij verkeerden, echter in dier voege dat

1° de bepalingen van de synoden van Amsterdam, 1908, artikel 60 en 's Gravenhage, 1914, artikel 77, inzake het optreden der studenten voor de gemeente ook in Bentheim en Oost-Friesland van kracht blijven, doch

2° aan duitsche theologische studenten, die aan de Theologische School of aan de Vrije Universiteit studeeren, voorloopig voor den tijd van drie jaren, tot de e.v. generale synode, dispensatie van bovenvermelde bepalingen verleend wordt, zoodat aan deze studenten toegestaan wordt een stichtelijk woord in de gemeenten van Bentheim en Oost-Friesland te spreken, wanneer zij door een kerkeraad aldaar worden uitgenoodigd en zij in het bezit zijn van een z.g. „preekconsent” door een der hoogleeraren in de ambtelijke vakken uitsluitend voor dit doel afgegeven.

ARTIKEL 178.

Comité
„overvloed...”

Ouderling Zuidema rapporteert namens commissie III over de *missive van het comité „Overvloed van werk en werkkrachten in de gereformeerde kerken”* („Plan-Grosheide en Schouten”), T 6 [bijlage XXXVIa en XXXVIb].

Na ampele discussie besluit de synode:

1° aan commissie III op te dragen van de boekhouding van genoemd comité kennis te nemen en daarover aan de synode te rapporteeren;

2° den arbeid van dit comité in de belangstelling van de kerken aan te bevelen en een krachtige opwekking te doen uitgaan om het comité den noodigen steun niet te onthouden;

3° het comité hartelijk dank te zeggen voor zijn bemoeiingen en

4° aan het comité te verzoeken, bij „grensgevallen” zich te verstaan met de te benoemen deputaten ad artikel XI K.O.

ARTIKEL 179.

Rekeningdeputaten
buitenlandsche
kerken.

Ouderling Laernoës rapporteert namens commissie I inzake de *rekening en verantwoording van den penningmeester der deputaten voor de correspondentie met buitenlandsche kerken over Augustus 1933—Augustus 1936* (cf. artikel 122). De rapporteur deelt mede dat de commissie deze verantwoording met de bijbehorende bescheiden heeft nagezien en in orde bevonden.

De synode besluit overeenkomstig haar voorstel voornoemde deputaten te dechargeeren van het gevoerde beheer.

ARTIKEL 180.

Zendende kerken.

Ds Scheele rapporteert namens commissie IV over de *zendende kerken te Heeg, te Utrecht, te Amsterdam, te Delft en te Rotterdam*, S 1 Zendingsrapport 2, 3, 4, 5 en 6.

De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie:

1° de handelingen der zendingsdeputaten in dezen goed te keuren en

2° de te benoemen deputaten voor de zending te machtigen aan de kerk van Heeg te restitueeren $\frac{2}{3}$ deel van de uitrustingskosten van ds Bergema alsook het salaris van candidaat Korvinus over het tijdvak 1 Maart 1936—30 September 1936.

ARTIKEL 181.

Ds Idema rapporteert namens commissie IV over het voorstel van de kerk te Middelburg *inzake de studie tot voorbereiding voor den missionairen dienst*, S 7, S 1 Zendingsrapport 7 en 12 [bijlage XXXVII].

Vorbereiding
tot den
missionairen dienst.

Na eenige discussie besluit de synode overeenkomstig het voorstel der commissie:

- 1° niet in te gaan op het voorstel van de kerk van Middelburg of op dat van de Afzonderlijke Vergadering op Midden-Java en
- 2° de kerken aan te bevelen, dat zij aan een missionair dienaar, die voor het eerst uitgaat, de gelegenheid geven zich na aankomst in Indië door praktische na-studie, zoo mogelijk met eenige hulp van de docenten der Opleidingsscholen op Java of Soemba, nader te bekwamen voor zijn arbeid.

ARTIKEL 182.

Ds Hekman rapporteert namens commissie IV over *de kerk te Batavia*, S 1 Zendingsrapport 8.

Kerk te Batavia.

De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie:

- 1° de handelingen der deputaten in deze zaak goed te keuren en
- 2° aan de te benoemen deputaten voor de zending op te dragen, op daartoe strekkend gemotiveerd jaarlijksch verzoek van de kerk te Batavia, deze ten behoeve van haar zendingswerk in het belang der Maleische gemeente te steunen met een bedrag van ten hoogste f 500.— per jaar.

ARTIKEL 183.

Nog rapporteert ds Hekman namens dezelfde commissie over *de kerk te Soerabaja*, S 1 Zendingsrapport 9.

Kerk te Soerabaja.

De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie:

- 1° de handelingen der deputaten in deze zaak goed te keuren en
- 2° aan de te benoemen deputaten op te dragen op daartoe strekkend gemotiveerd jaarlijksch verzoek van de kerk te Soerabaja, haar ten behoeve van haar zendingsarbeid te Makassar te steunen met een bedrag van ten hoogste f 3000.— per jaar.

ARTIKEL 184.

Vervolgens rapporteert ds Hekman namens de vorige commissie over *de kerk te Medan*, S 1 Zendingsrapport 10.

Kerk te Medan.

De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie:

- 1° de handelingen der deputaten in deze zaak goed te keuren en
- 2° aan de te benoemen deputaten op te dragen op daartoe strekkend gemotiveerd jaarlijksch verzoek van de kerk te Medan, ten behoeve van haar zendingsarbeid onder de Javanen op Sumatra (Deli) haar te steunen met een bedrag van ten hoogste f 2000.— per jaar.

ARTIKEL 185.

Kerk te Djokja. Verder rapporteert ds Hekman namens commissie IV over de *kerk te Djokja* en het verzoek om steun voor het perswerk, S 1 Zendingsrapport 11.

De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie:
 1° de handelingen der deputaten in deze zaak goed te keuren;
 2° de te benoemen deputaten te machtigen op daartoe strekkend gemotiveerd jaarlijksch verzoek, dezen arbeid gedurende de komende drie jaren te steunen met een bedrag van ten hoogste f 1500.— per jaar en

3° uit te spreken de wenschelijkheid, dat de op Java arbeidende zendende kerken dezen arbeid steunen voor de komende drie jaren, elk met een bedrag van omstreeks f 250.— per jaar, zoodat de zendende kerken samen steunen tot een bedrag van ten hoogste f 1500.— per jaar.

Ouderling Laernoës dankt de synode namens de classis Batavia voor de royale wijze waarop deze zaken zijn behandeld en voor de besluiten door de synode in dezen genomen.

ARTIKEL 186.

Docenten
Opleidingsschool.

Prof. Den Hartogh rapporteert namens commissie IV over de *vraag of een docent eener Opleidingsschool wel een gewoon stemhebbend lid van de Afzonderlijke Vergadering behoort te zijn, dan wel daarin slechts zitting kan hebben als adviseur met adviseerende stem*, S 1 Zendingsrapport 12 3 [bijlage XXXVIII].

Op voorstel der commissie besluit de synode uit te spreken:
 de docenten der Opleidingsscholen hebben als gewone leden met concludeerende stem zitting in de Afzonderlijke Vergadering van dienaren des Woords en in de Algemeene Vergadering van zendingsarbeiders.

ARTIKEL 187.

Herziening
Zendingsorde.

Verder rapporteert prof. Den Hartogh namens dezelfde commissie over de *gedachte in den kring van de zendingsarbeiders op Midden-Java uitgesproken inzake een algemeene herziening van de Zendingsorde*, S 1 Zendingsrapport 12 4 [bijlage XXXIX].

De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie aan de te benoemen deputaten voor de zending op te dragen:

1° aan de Afzonderlijke Vergadering van missionaire predikanten op Java en aan die op Soemba gemotiveerd advies te vragen, welke wijziging en aanvulling der Zendingsorde naar haar oordeel, in verband met de veranderde toestanden, thans gewenscht is en

2° na ontvangst van deze adviezen een concept voor de herziening der Zendingsorde te ontwerpen, en dit, vergezeld van gemotiveerd advies, in te dienen bij de eerstvolgende generale synode.

ARTIKEL 188.

Eindelijk nog rapporteert prof. Den Hartogh namens de vorige commissie over vragen inzake *de ambtelijke positie die ds Bergema, wanneer hij docent wordt, zal innemen*, S 1 Zendingsrapport 21 6; S 6 a en b, 12 en 15 [bijlage XL].

Ds Bergema.

De synode besluit na eenige discussie op de drie vragen van de kerk van Nijverdal te antwoorden:

ad 1um: een missionair dienaar des Woords, benoemd tot docent aan de Opleidingsschool op Soemba, gaat niet over tot een anderen staat des levens, verliest niet zijn ambt noch de uitoefening daarvan, maar blijft zijn arbeid als missionair dienaar, zij het in gewijzigden vorm, voortzetten;

ad 2um: beroeping door een kerk van den aanstaanden docent der Opleidingsschool is, ook gezien de op Java gevolgde gedragslijn, mede voor de praktijk van de opleiding tot helpers bij den dienst des Woords een betere weg dan emeriteering en

ad 3um: een toevoeging: „die bijzonder geroepen zijt voor de opleiding tot vorming van helpers bij den dienst des Woords”, kan geschieden na het tweede noemen van den naam in het formulier voor bevestiging van missionaire dienaren des Woords en een weglating in de dankzegging van „en bereidwillig en genoegzaam voorziende in zijn nooddrift”, verdient voor het door u bedoelde geval aanbeveling.

Hierop sluit de praeses de openbare zitting, waarna de synode gaat in comité.

Sluiting openbare
zitting.
Comité.

Zitting van Dinsdag 22 September 1936.

ARTIKEL 189.

De praeses opent de zitting, laat zingen Psalm 68 : 14 en gaat voor in gebed.

Opening.

ARTIKEL 190.

De praeses houdt appèl nominaal. Ouderling Beukenkamp is afwezig. In de plaats van br Schoep is zijn secundus ouderling Hummelen verschenen. De afgevaardigden van de „Synode der alt-reformierten Kirchen Deutschlands” zijn nog niet tegenwoordig, doch komen later ter vergadering.

Appèl-nominaal.

Ouderling Hummelen betuigt door op te staan zijn instemming met de gereformeerde belijdenisschriften.

ARTIKEL 191.

De acta van Vrijdag 11 September worden gelezen en vastgesteld.

Acta.

ARTIKEL 192.

Antwoord
telegram.

De praeses doet voorlezing van het volgende telegram van den particulieren secretaris van H. M. de Koningin:

Hare Majesteit heeft mij opgedragen de generale synode van de gereformeerde kerken Harer Majesteits bijzonderen dank over te brengen voor de gelukwenschen, aangeboden ter gelegenheid van de verloving van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana.

ARTIKEL 193.

Ingekomen stukken. Eenige ingekomen stukken worden voor kennisgeving aangenomen.

ARTIKEL 194.

Gereformeerden
ter koopvaardij.

Ouderling Schalekamp rapporteert namens commissie V over *bearbeiding van gereformeerden, die ter koopvaardij varen*, I 2 b, I 3 en K a 5.

De conclusies der commissie worden aanvaard:

1° wat het verzoek der Nederlandsche christen-zeeliedenvereniging betreft, vestige de synode door middel van een schrijven van het moderamen de aandacht der kerkeraden op het bestaan en de werkwijze dezer vereniging, met het advies om op aanvraag harerzijds de adressen der varende leden te verstrekken;

2° wat het voorstel van de classis Amersfoort, doorgezonden door de particuliere synode van Utrecht en het verzoek van het gereformeerd comité Handelsmarine aangaat, besluite de synode:

a. waardeering uit te spreken voor het streven van het gereformeerd comité Handelsmarine;

b. dit comité bij de kerkeraden *dringend* aan te bevelen;

c. alsnog geen deputaten voor de geestelijke bearbeiding der koopvaardijmensen te benoemen, doch af te wachten op welke wijze het werk van het gereformeerd comité Handelsmarine zich zal ontwikkelen;

d. aan het comité te verzoeken op de eerstvolgende generale synode een verslag van zijn arbeid in te zenden en

e. van dit besluit mededeeling te doen aan de classis Amersfoort, de particuliere synode van Utrecht en het gereformeerd comité Handelsmarine.

ARTIKEL 195.

Radio-kerkdiensten
in Nederland.

Ds De Jong rapporteert namens Commissie V over *radio-kerkdienstuitzending in Nederland*, E 1, 3—6 [bijlage XLI].

Met een kleine wijziging van het voorstel der commissie besluit de synode:

1° den arbeid der deputaten onder dankzegging goed te keuren en hen te dechargeeren van het finantieel beheer;

2° vijf deputaten te benoemen en hun op te dragen:

a. ernaar te staan, dat op een zoo groot mogelijk aantal Zondagen een zender voor het uitzenden van kerkdiensten van gereformeerde kerken beschikbaar zij;

b. de uitzending van kerkdiensten overeenkomstig de in het rapport van deputaten aangegeven criteria te regelen;

c. de voorhanden middelen te beheeren en daaruit de onkosten te betalen en een jaarlijksche bijdrage ad f 500.— aan de kerk van Bloemendaal uit te keeren;

d. voorts al datgene te doen, wat de eer van God en de komst van Zijn Koninkrijk te dezen opzichte kan bevorderen, mede door de gebruikelijke morgenwijdingen;

e. voor gemeenschappelijke aangelegenheden samen te werken met de deputaten voor radio-kerkdienstuitzending in Ned.-Indië;

f. de kerken, die na de synode van 1933 er niet toe over gingen een collecte te houden voor de radio-kerkdiensten, alsnog daartoe uit te noodigen;

g. aan de volgende generale synode over de verrichte werkzaamheden en over de finantiën rapport te doen en

3° de ingekomen preek in dank te aanvaarden en de exemplaren ter beschikking te stellen van de leden der synode.

ARTIKEL 196.

Namens commissie V rapporteert ds De Jong over *radio-kerkdienstuitzending in Nederlandsch-Indië*, E 2 [bijlage XLII]. Radio-kerkdiensten in Indië.

De synode aanvaardt het voorstel der commissie en besluit:

1° deputaten te danken voor den verrichten arbeid en de classis Batavia te machtigen hen jaarlijks te benoemen;

2° aan de te benoemen deputaten op te dragen:

a. hun werk voort te zetten, de uitzending van kerkdiensten te regelen en voorts op dit gebied alles te doen, wat bevorderlijk kan zijn voor de komst van Gods koninkrijk in Nederlandsch-Indië;

b. voor gemeenschappelijke aangelegenheden samen te werken met de te benoemen deputaten in Nederland en

c. aan de volgende synode van hun werkzaamheden te rapporteeren.

ARTIKEL 197.

Namens commissie III rapporteert dr Van Es over het Rapport *zekerstelling kerkelijke goederen*, R 6 [bijlage XLIII]. Zekerstelling kerkelijke goederen.

De commissie stelt de synode voor:

deputaten tot deze belangrijke aangelegenheid den welverdienden dank der synode te betuigen voor hun veelvuldigen en zeer omzichtigten arbeid; tot afwikkeling der zaak dezelfde deputaten weder te benoemen en hun op te dragen de volgende synode van hun arbeid te rapporteeren en indien noodig haar te dienen van advies.

Overeenkomstig dit voorstel wordt besloten.

ARTIKEL 198.

Verzoek Wierum. Namens commissie II rapporteert ouderling Van der Waals over het *verzoek der kerk van Wierum*, G 6.

Op voorstel der commissie besluit de synode:

aan den kerkeraad van Wierum te berichten, dat hij voor zijn verzoek aan de synode om steun uit de generale kas voor hulpbehoevende kerken zich ten onrechte in zijn verzoekschrift beroept op artikel XXX K.O.

en dat hij om steun te verkrijgen den gebruikelijken weg heeft te volgen door dien te vragen aan de classis, eventueel aan de deputaten der meerdere vergaderingen met aanbeveling van de deputaten der mindere vergaderingen.

ARTIKEL 199.

Kerkboek op Java. Ouderling Van den Berg rapporteert namens commissie III over het *kerkboek op het zendingsterrein op Java*, S 3.

De bespreking over deze zaak kan in de morgenvergadering niet ten einde gebracht worden. De zitting wordt geschorst.

ARTIKEL 200.

Heropening. De praeses heropent de zitting en laat zingen Psalm 68 : 17.

ARTIKEL 201.

Besluit inzake het kerkboek op Java. De bespreking over het kerkboek op het zendingsterrein op Java wordt voortgezet. Overeenkomstig een voorstel van den praeses, nader geformuleerd door commissie III, wordt het volgende besluit genomen:

De synode, kennis genomen hebbende van de beslissing van de Javaansche kerken gehouden 21 en 22 Juli 1936 te Poerwokerto omtrent het psalmboek van ds K. van Dijk,

1° spreekt haar blijdschap uit, dat ds K. van Dijk zijn psalmboek met het auteursrecht aan de synode der Javaansche kerken heeft aangeboden en dat deze synode dit aanvaard heeft, waardoor het zakelijke geschil omtrent het psalmboek van ds K. van Dijk tusschen hem en de missionaire dienaren des Woords op Java uit den weg geruimd is;

2° draagt, ingaande op het verzoek der bovengenoemde synode, aan de te benoemen deputaten voor de zending op de Javaansche kerken voor de uitgave van het door deze vast te stellen kerkboek te steunen met een bedrag als hun billijk voorkomen zal, na vooraf de Afzonderlijke Vergadering der missionaire predikanten te hebben gehoord en

3° besluit van deze haar uitspraak kennis te geven aan ds K. van Dijk, de synode der Javaansche kerken en de Afzonderlijke Vergadering van missionaire predikanten op Java.

ARTIKEL 202.

Namens commissie II rapporteert ds Meijering over een *schrijven* Inkomsten Theol. School.
van br J. van der Meulen Pzn te Oosterwolde, C 7.

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode:
in het aan de kerken te zenden schrijven betreffende de noodige versterking van de inkomsten der Theol. School het verzoek aan den kerkeraad op te nemen om, op de wijze die hem het meest doeltreffend voorkomt, zooveel mogelijk alle leden der gemeente met den inhoud van het schrijven in kennis te stellen.

ARTIKEL 203.

Ds Meijering brengt *Rapport* uit van de *deputaten voor de generale kas naar artikel XI K.O.*, G 1 en leest het Rapport van ds E. A. Groenewegen over de Afscheidingscollecte [bijlagen XLIVa, XLIVb en XLIVc]. Rapport deputaten art. XI K.O.

Daarna rapporteert namens commissie II ds Van Loon over beide rapporten.

De commissie adviseert de synode:

1° wat betreft de gewone handelingen der deputaten:

a. deputaten dank te zeggen voor den arbeid, dien zij hebben verricht, hun handelingen goed te keuren, en hun décharge te verlenen van het gevoerde beheer;

b. de te benoemen deputaten te machtigen per circulaire voor de eerstvolgende driejarige periode telken jare in de maand Maart een volle collecte van de kerken te vragen voor de generale kas van hulpbehoevende kerken onder dezelfde bepalingen, als door de synode van Middelburg zijn vastgesteld, met verzoek deze collecte tijdig aan deputaten af te dragen,

en aan het moderamen dezer synode op te dragen deze circulaire van een krachtige aanbeveling te voorzien en

c. deputaten te machtigen tot de volgende generale synode de particuliere synode van Gelderland hulp te bieden voor het wachtgeld van br J. L. Jaspers tot een bedrag van f 500.— per jaar;

2° wat betreft de handelingen der deputaten inzake de Afscheidingscollecte:

a. deputaten dank te zeggen voor al hun arbeid inzake de Afscheidingscollecte verricht, hun handelingen goed te keuren en hun décharge te verlenen van het gevoerde beheer tot en met 31 Mei 1936 en

b. de te benoemen deputaten te machtigen tot het verder beheer der gelden van de Afscheidingscollecte en, onder verantwoording aan de volgende synode, tot het nemen van die maatregelen, welke hun daarbij noodig en dienstig voorkomen.

Deze voorstellen worden aangenomen, behalve 1° c, dat aangehouden wordt tot een vergadering in comité.

De praeses wenscht ds Meijering geluk met het feit, dat hij ge-

durende 25 jaren het penningmeesterschap der deputaten naar artikel XI K.O. heeft vervuld en brengt hem den dank der synode voor den trouwen arbeid, in dezen aan de kerken bewezen.

ARTIKEL 204.

Rijn-Pruisen en
Westfalen.

Ds Meijering rapporteert namens commissie II over het verzoek van de particuliere synode van Gelderland inzake den *arbeid in Rijn-Pruisen en Westfalen*, G 2.

De synode besluit:

aan de leden van het moderamen der synode op te dragen in een eventueel door de desbetreffende deputaten aan de kerken te zenden circulaire een krachtige opwekking hunnerzijds te doen opnemen om den arbeid vanwege onze kerken onder de Nederlanders in Rijn-Pruisen en Westfalen finantieel te steunen.

ARTIKEL 205.

Methode van
steunverleening
hulpbeh. kerken.

Prof. Aalders rapporteert namens commissie II over het voorstel van de particuliere synode van Noord-Brabant en Limburg inzake *de methode van steunverleening*, G 3.

Besloten wordt dat de commissie de conclusies nog eens nader onder de oogen zal zien (cf. artikel 256).

ARTIKEL 206.

Herdenking
Statenvertaling.

Namens commissie V rapporteert ouderling Manni over het verzoek van br J. Voortman te Zaandam omtrent *herdenking Statenvertaling*, T 5.

Het volgende besluit wordt genomen:

de synode, erkennende den rijken zegen, in de Statenvertaling van God ontvangen, lettende op het feit, dat het in 1937 driehonderd jaar geleden zal zijn, dat de Statenvertaling in het licht verscheen,
besluit

1° aan het moderamen op te dragen de kerken op te wekken tot een dankbare herdenking van dit feit op zoodanige wijze als iedere kerk dit dienstig zal oordeelen en

2° hiervan mededeeling te doen aan br J. Voortman te Zaandam.

ARTIKEL 207.

Grensgeschil
Varsseveld-Halle.

Ouderling Zwaan brengt namens commissie I rapport uit over het *grensgeschil Varsseveld-Halle*, L 1, 10, 11, 12.

De synode besluit drie deputaten te benoemen met opdracht:

1° de situatie ter plaatse te onderzoeken, met de betrokken kerkeraden overleg te plegen en ook de broeders van Westendorp te hooren en

2° een grensregeling vast te stellen, die beide kerken zooveel mogelijk kan bevredigen.

Hierna gaat de synode in comité.